

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 4.4.2023.
COM(2023) 184 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE

Izvješće o politici tržišnog natjecanja za 2022.

{SWD(2023) 76 final}

1. Uvod.....	1
2. Uloga Komisije u ublažavanju vanjskih gospodarskih šokova u razdoblju poremećaja bila je ključna.....	2
2.1. Donošenje privremenog okvira za krizne situacije za potporu gospodarstvu nakon ruske invazije na Ukrajinu i Komunikacije o izvanrednoj energetskej situaciji	2
2.2. Postupno ukidanje privremenog okvira za mjere državne potpore u pandemiji bolesti COVID-19 za potporu gospodarstvu u kontekstu pandemije koronavirusa	4
2.3. Provedba Mehanizma za oporavak i otpornost	4
3. Osiguravanje da pravila o tržišnom natjecanju ostanu primjerena za budućnost – napredak u opsežnom programu politike.....	5
3.1. Zakonodavne inicijative za jačanje instrumenata politike tržišnog natjecanja	5
3.2. Ažuriranje pravila i smjernica o koncentracijama i suzbijanju monopola kako bi bili spremni za nove izazove	7
3.3. Ažuriranje pravila i smjernica o državnim potporama kako bi bili spremni za nove izazove ..	11
3.4. Modernizacija metoda rada GU-a za tržišno natjecanje kako bi odgovarale trenutačnim i budućim potrebama u smislu provedbe	14
4. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je glavnim ciljevima Komisije	15
4.1. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu	16
4.2. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je zelenoj tranziciji	23
4.3. Politika tržišnog natjecanja pridonijela je gospodarstvu u interesu građana	26
5. Politika tržišnog natjecanja u europskom i globalnom kontekstu.....	28
5.1. Udruživanje snaga radi oblikovanja europske i globalne kulture tržišnog natjecanja	28
5.2. Suradnja u području politike tržišnog natjecanja u cijelom svijetu	29

1. Uvod

Godišnje izvješće o tržišnom natjecanju za 2022. Europska komisija („Komisija”) upućuje Europskom parlamentu, Vijeću Europske unije, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. U njemu se opisuju ključna kretanja u politici tržišnog natjecanja EU-a i njezinu provođenju 2022.

Europa prolazi kroz razdoblje poremećaja i nepredvidljivosti. Početkom 2022. povukla se pandemija bolesti COVID-19, a EU je bio na putu prema gospodarskom oporavku. Planovi za oporavak i otpornost većine zemalja EU-a postali su operativni i državama članicama isplaćena su prva sredstva, pospešujući oporavak EU-a ciljanim ulaganjima. Rуска ratna agresija na Ukrajinu rezultirala je trenutnim i znatnim poremećajima u gospodarstvu EU-a i pozivom na koordinirano djelovanje kako bi se osigurala odgovarajuća i povoljna opskrba energijom, očuvale gospodarska i financijska stabilnost i sigurnost opskrbe hranom te zaštitila ugrožena kućanstva i poduzeća. Dok su se ta pitanja rješavala, na snazi su i dalje bile obveze postizanja zelene i digitalne tranzicije.

Pod vodstvom predsjednice von der Leyen Komisija je upotrijebila političke instrumente koji su joj bili na raspolaganju kako bi stvorila i provela kombinaciju politika namijenjenih ublažavanju negativnih učinaka rata Rusije protiv Ukrajine na cjelokupno gospodarstvo EU-a, njegova poduzeća i stanovništvo, a istodobno je postupno ukidala hitne mjere EU-a uvedene za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19.

U ožujku 2022. Komisija je donijela privremeni okvir za krizne situacije, kojim se državama članicama omogućuje da podupru poduzeća i sektore koji su ozbiljno pogođeni geopolitičkim razvojem događaja u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama. Kao odgovor na poremećaje na globalnim energetskeim tržištima Komisija je u svibnju 2022. donijela plan REPowerEU¹ (nacrt objavljen u ožujku 2022.²). U planu se utvrđuju načini prilagodbe energetskeg sektora EU-a, rješavanja problema visokih cijena energije i smanjenja ovisnosti o uvezenim fosilnim gorivima. U listopadu 2022. Komisija je predložila novu hitnu uredbu za ublažavanje učinka visokih cijena plina u EU-u, među ostalim zajedničkom nabavom³.

Komisija je 2022. nastavila svoju opsežnu evaluaciju okvira politike tržišnog natjecanja EU-a kako bi osigurala da su svi instrumenti provedbe primjereni za sadašnje i buduće izazove⁴. Nadalje, doneseni su novi zakonodavni alati koji nadopunjuju alate politike tržišnog natjecanja.

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija: Plan REPowerEU, COM(2022) 230, 18.5.2022.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: REPowerEU: zajedničko europsko djelovanje za povoljniju, sigurniju i održiviju energiju, COM(2022) 108, 8.3.2022.

³ Prijedlog uredbe Vijeća o jačanju solidarnosti koje se temelji na boljoj koordinaciji nabave plina, prekograničnim razmjenama plina i pouzdanim referentnim vrijednostima cijena, COM(2022) 549 final, 18.10.2022.

⁴ Komunikacija Komisije od 18. studenoga 2021.: „Politika tržišnog natjecanja spremna za nove izazove”, COM(2021) 713 final.

Akt o digitalnim tržištima⁵ stupio je na snagu u studenome 2022. i primjenjivat će se od svibnja 2023. Njime se nastoji osigurati da na digitalnim tržištima i dalje postoji mogućnost neograničenog tržišnog natjecanja i stati na kraj nepoštenoj praksi poduzeća koja djeluju kao nadzornici pristupa u ekonomiji internetskih platformi. Nadalje, Uredba o stranim subvencijama donesena je u studenome 2022. i stupit će na snagu 2023. Uredbom će se ukloniti regulatorni nedostaci na jedinstvenom tržištu. Primjerice, subvencije koje narušavaju tržište, a koje dodjeljuju vlade izvan EU-a, trenutačno se uglavnom ne kontroliraju, a subvencije koje dodjeljuju države članice pomno se nadziru u skladu s pravilima EU-a o državnim potporama.

Program jedinstvenog tržišta⁶ i politika tržišnog natjecanja kao njegov sastavni dio osiguravaju stabilan izvor financiranja projekata kojima se poboljšava provedba politike, čime se zauzvrat promiču veća međunarodna suradnja i zagovaranje politike tržišnog natjecanja.

U vrijeme krize učinkovita provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju važnija je nego ikad. Komisija je 2022. nastavila provoditi pravila EU-a o tržišnom natjecanju u područjima suzbijanja monopola, kontrole koncentracija i kontrole državnih potpora u korist građana i poduzeća svih veličina. Politika tržišnog natjecanja EU-a, posebno politika državnih potpora, ostala je ključna komponenta višestranog odgovora EU-a na krizu.

2. Uloga Komisije u ublažavanju vanjskih gospodarskih šokova u razdoblju poremećaja bila je ključna

2.1. Donošenje privremenog okvira za krizne situacije za potporu gospodarstvu nakon ruske invazije na Ukrajinu i Komunikacije o izvanrednoj energetskej situaciji

Kako bi se smanjio negativan društveni i gospodarski učinak ruske ratne agresije na Ukrajinu na EU, Komisija je uz ostale političke instrumente ponovno iskoristila fleksibilnost pravila o državnim potporama. Donijela je privremeni okvir za krizne situacije⁷, koji državama članicama omogućuje nadoknađivanje manjka likvidnosti s kojim se suočavaju poduzetnici koji su izravno ili neizravno pogođeni ozbiljnim poremećajem gospodarstva uzrokovanim ruskom agresijom na Ukrajinu i njezinim izravnim i neizravnim učincima, uključujući sankcije koje su uveli Unija i njezini međunarodni partneri te protumjere koje je poduzela Rusija. Komisija je tijekom godine pomno

⁵ Uredba (EU) 2022/1925 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2022. o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima), SL L 265, 12.10.2022., str. 1.

⁶ Uredba (EU) 2021/690 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. travnja 2021. o uspostavi programa za unutarnje tržište, konkurentnost poduzeća, uključujući mala i srednja poduzeća, područje bilja, životinja, hrane i hrane za životinje te europsku statistiku (Program jedinstvenog tržišta) i o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 99/2013, (EU) br. 1287/2013, (EU) br. 254/2014 i (EU) br. 652/2014 (Tekst značajan za EGP), SL L 153, 3.5.2021., str. 1. Uredba se primjenjuje retroaktivno od 1. siječnja 2021.

⁷ Komunikacija Komisije: Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu (SL C 426, 28.10.2022., str. 1.). Taj privremeni okvir za krizne situacije zamijenio je privremeni okvir za krizne situacije donesen 23. ožujka 2022. (SL C 131I, 24.3.2022., str. 1.), kako je izmijenjen 20. srpnja 2022. (SL C 280, 21.7.2022., str. 1.).

pratila i procjenjivala razvoj događaja kako bi odlučila jesu li potrebne dodatne privremene izmjene pravila o državnim potporama.

EU treba ubrzati uvođenje obnovljivih izvora energije i dekarbonizaciju svoje opskrbe energijom u skladu s ciljevima plana REPowerEU⁸. Zbog toga je Komisija u srpnju 2022. izmijenila privremeni okvir za krizne situacije kako bi državama članicama olakšala uspostavu programa za obnovljivu energiju i dekarbonizaciju industrije. U listopadu 2022. Komisija je taj okvir⁹ produljila do 31. prosinca 2023. i izmijenila ga kako bi se uzele u obzir sve veće potrebe država članica za potporom gospodarstvu nakon nastavka agresije Rusije na Ukrajinu. Izmjenom su pojednostavnjena pravila za nadoknadu gubitaka poduzećima zbog porasta troškova energije, uvedene nove mjere za potporu smanjenju potražnje za električnom energijom i postavljena glavna načela za potencijalne dokapitalizacije, osobito za energetska poduzeća. Nadalje, izmijenjenim privremenim okvirom za krizne situacije povećane su maksimalne razine potpora za male iznose potpora i pružena je dodatna fleksibilnost za jamstva energetskim poduzećima za financiranje njihovih potreba za likvidnošću.

Zbog krize u Ukrajini pojavila se posebna potreba za potporom solventnosti u energetske sektoru, ponajprije povećana potreba za financijskim kolateralima za aktivnosti trgovanja na energetske tržištu. Stoga privremeni okvir za krizne situacije sadržava izmijenjeni režim za tu vrstu potpore solventnosti. Komisija je prihvatila posebne sektorske programe u Danskoj, Belgiji i Finskoj¹⁰. Uzimajući u obzir obveze Njemačke, Komisija je u prosincu 2022. odobrila mjere potpore za *Uniper*¹¹ i *SEFE GmbH*¹², uključujući dokapitalizacije posebno namijenjene za pokrivanje gubitaka nastalih kupnjom plina po višim tržišnim cijenama kako bi se zamijenio plin koji ruski dobavljači nisu isporučivali prema postojećim dugoročnim ugovorima.

Nekoliko je država članica 2022. prijavilo okvirne programe, odnosno sveobuhvatnu potporu gospodarskim sektorima u kojima je rat u Ukrajini imao negativan učinak na poduzeća. Ti su okvirni programi¹³ odobreni u sklopu privremenog okvira za krizne situacije, u skladu s člankom 107. stavkom 3. točkom (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”).

⁸ REPowerEU je plan Komisije da Europa postane neovisna o ruskim fosilnim gorivima prije 2030., u kontekstu ruske invazije na Ukrajinu. Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija: Plan REPowerEU, COM(2022) 230, 18.5.2022.

⁹ Komunikacija Komisije: Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu, SL C 426, 9.11.2022., str. 1.

¹⁰ Predmet SA.104273, Belgija – TCF – *State aid scheme in the context of the economic crisis caused by Russia's aggression against Ukraine*; predmet SA.104602, Danska – TCF – *Guarantee scheme for financial collaterals for electricity and gas companies*; predmet SA.104224, Finska – TCF – *State Aid liquidity support in the energy sector*; predmet SA.104267, Finska – TCF – *Subsidised loans in energy sector*.

¹¹ Predmet SA.103791, Njemačka – *Dokapitalizacija društva Uniper SE*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_7830.

¹² Predmet SA.105001, Njemačka – *Dokapitalizacija društva SEFE GmbH*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_7828.

¹³ Primjerice, Njemačka je prijavila okvirni program s proračunom od 11 milijardi EUR. Njemački program uključivao je državna jamstva za zajmove i subvencionirane zajmove, osiguravajući likvidnost kapitala za poduzeća kojima je to potrebno. Predmet SA.102631, Njemačka – TCF: *Umbrella schemes for guarantees on loans and subsidised loans*, SL C 337, 2.9.2022., str. 18. Španjolska je prijavila okvirni program u iznosu od 1,3 milijarde EUR. Španjolski okvirni program uključivao je potporu likvidnosti u obliku kreditnih jamstava i zajmova sa subvencioniranim kamatnim stopama. Predmet SA.102771 Španjolska – TCF: *Umbrella Scheme*, SL C 348, 9.9.2022., str. 9. Italija je prijavila okvirni program u iznosu od 1,2 milijarde EUR. Potpora je bila usmjerena na sektore poljoprivrede, šumarstva, ribarstva i akvakulture, uključujući izravna bespovratna sredstva, porezne olakšice i povoljnije uvjete plaćanja, povratne predujmove i smanjenje ili oslobođenje od plaćanja doprinosa za

Komisija je 2022. donijela 195 odluka i odobrila 182 nacionalne mjere, koje je prijavilo 27 država članica. Ukupni proračun koji su države članice prijavile Komisiji za takve mjere državne potpore iznosio je otprilike 670 milijardi EUR. Približno 53 % odobrenih potpora prijavila je Njemačka, 24 % Francuska i 7 % Italija¹⁴, no ti podaci ne odražavaju isplaćene iznose.

2.2. Postupno ukidanje privremenog okvira za mjere državne potpore u pandemiji bolesti COVID-19 za potporu gospodarstvu u kontekstu pandemije koronavirusa

Komisija je nastavila ocjenjivati mjere potpore izravno na temelju članka 107. stavka 3. točke (b) UFEU-a, članka 107. stavka 3. točke (c) UFEU-a i privremenog okvira za potporu gospodarstvu u kontekstu pandemije koronavirusa („privremeni okvir za mjere državne potpore”)¹⁵. Do kraja 2022. Komisija je donijela 217 odluka povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 u svim državama članicama, uključujući odluke na temelju privremenog okvira za mjere državne potpore¹⁶. To je znatno smanjenje u odnosu na 2021., kad je doneseno 1 180 odluka povezanih s pandemijom bolesti COVID-19.

S obzirom na to da su javnozdravstvene mjere poduzete u kontekstu zdravstvene krizne situacije prouzročene bolešću COVID-19 ublažene, Komisija je odlučila ne produljiti privremeni okvir za mjere državne potpore nakon 30. lipnja 2022., osim za mjere potpore ulaganjima i solventnosti, koje se smiju provoditi do 31. prosinca 2023.¹⁷ Privremeni okvir za mjere državne potpore omogućuje do 30. lipnja 2023. fleksibilan prelazak u skladu s jasnim zaštitnim mjerama za pretvaranje i restrukturiranje dužničkih instrumenata kao što su zajmovi i jamstva u druge oblike potpora, na primjer izravna bespovratna sredstva.

2.3. Provedba Mehanizma za oporavak i otpornost

Provedba Mehanizma za oporavak i otpornost¹⁸, glavnog dijela inicijative NextGenerationEU, nastavila se 2022.¹⁹ Njime se nastoji promicati kohezija među državama članicama ublažavanjem društvenih i gospodarskih posljedica pandemije bolesti COVID-19 te bolje pripremiti EU za buduće izazove, naročito podupiranjem zelene i digitalne tranzicije. Većina mjera koje se financiraju iz Mehanizma za oporavak i otpornost ne odnose se na državnu potporu. Među onima koje se kvalificiraju kao državne potpore, većinu mogu izravno provesti države članice na temelju uredbe o

socijalno osiguranje i socijalnu skrb. Predmet SA.102896, Italija – TCF – Umbrella scheme for the measures to support undertakings active in the agricultural, forestry, fishery, and aquaculture sectors in compliance with the Temporary Crisis Framework, SL C 337, 2.9.2022., str. 17.

¹⁴ Izvor: interna baza podataka GU-a za tržišno natjecanje.

¹⁵ Komunikacija Komisije: Privremeni okvir za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-a 19 (SL C 91I, 20.3.2020., str. 1.), kako je izmijenjena komunikacijama Komisije C(2020) 2215 (SL C 112I, 4.4.2020., str. 1.), C(2020) 3156 (SL C 164, 13.5.2020., str. 3.), C(2020) 4509 (SL C 218, 2.7.2020., str. 3.), C(2020) 7127 (SL C 340I, 13.10.2020., str. 1.), C(2021) 564 (SL C 34, 1.2.2021., str. 6.) i C(2021) 8442 (SL C 473, 24.11.2021., str. 1.).

¹⁶ Za potpuni popis odluka Komisije povezanih s pandemijom bolesti COVID-19 vidjeti Prilog 1. i Prilog 2. radnom dokumentu službi.

¹⁷ Komunikacija Komisije: Izmjena privremenog okvira za mjere državne potpore u svrhu podrške gospodarstvu u aktualnoj pandemiji COVID-a 19, SL C 423, 7.11.2022., str. 9.

¹⁸ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_3131.

¹⁹ Vidjeti tablicu pokazatelja za oporavak i otpornost, u kojoj se nalazi pregled napretka provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost te nacionalnih planova za oporavak i otpornost: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=hr.

skupnom izuzeću²⁰ ili na temelju uredbe o *de minimis* potporama²¹. Međutim, prijavljen je niz mjera koje prethodno treba odobriti Komisija. Komisija je 2022. donijela odluke o državnoj potpori za gotovo 80 mjera koje se financiraju iz Mehanizma za oporavak i otpornost.

3. Osiguravanje da pravila o tržišnom natjecanju ostanu primjerena za budućnost – napredak u opsežnom programu politike

3.1. Zakonodavne inicijative za jačanje instrumenata politike tržišnog natjecanja

Akt o digitalnim tržištima²², koji je stupio na snagu u studenome 2022., sad je u fazi provedbe. Taj je akt *ex ante* uredba kojom se nastoje postići veća pravednost i mogućnost neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru. Poduzeća s utvrđenim statusom nadzornika pristupa morat će postupati u skladu s unaprijed definiranim skupom obveza i zabrana. Provedba Akta o digitalnim tržištima u kombinaciji s *ex post* provedbom pravila EU-a o tržišnom natjecanju rezultirat će pravednijim i konkurentnijim tržišnim uvjetima za poduzeća i korisnike digitalnih usluga na jedinstvenom tržištu. Kao glavni provoditelj Akta o digitalnim tržištima Komisija će blisko surađivati s tijelima u državama članicama EU-a. Nova pravila ne dovode u pitanje provedbu pravila EU-a o tržišnom natjecanju i nacionalnih pravila o tržišnom natjecanju kad je riječ o jednostranom postupanju.

Akt o digitalnim tržištima²³

Akt o digitalnim tržištima bavi se sustavnim praksama koje se mogu pojaviti na digitalnim tržištima. Poduzeće koje ima ulogu nadzornika pristupa na digitalnom tržištu moglo bi djelovati kao *de facto* tvorac privatnih pravila, stvarajući prepreke među poduzećima te između poduzeća i krajnjih korisnika. Aktom o digitalnim tržištima utvrđuje se skup kriterija za utvrđivanje nadzornika pristupa obuhvaćenih Uredbom. Internetska digitalna platforma smatra se nadzornikom pristupa kad dosegne kvantitativne pragove. Primjeri takvih kvantitativnih kriterija jesu broj aktivnih poslovnih korisnika u godini i broj aktivnih krajnjih korisnika u mjesecu. Poduzeća koja prelaze pragove utvrđene Uredbom smatraju se nadzornicima pristupa s čvrstom tržišnom pozicijom. To im obično omogućuje da negativno utječu na dinamiku tržišta. Komisija će moći pojedinačno utvrditi status nadzornika pristupa kvalitativnim procjenama. Nadzornici pristupa s utvrđenim statusom morat će postupati u skladu sa skupom usklađenih pravila osmišljenih kako bi na tržištima osnovnih usluga platforme i dalje postojala mogućnost neograničenog tržišnog natjecanja i kako bi se ograničilo nepošteno postupanje. Kako bi se suzbila mogućnost neusklađenosti s obvezama, mogu se izreći novčane kazne u iznosu do 10 % prihoda poduzeća na svjetskoj razini. Nadalje, u slučaju sustavne neusklađenosti s propisima takvim poduzećima mogu se nametnuti razmjerne korektivne mjere praćenja poslovanja ili strukturne korektivne mjere.

²⁰ Uglavnom Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora, SL L 187, 26.6.2014., str. 1., kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2021/1237, SL L 270, 29.7.2021., str. 39.

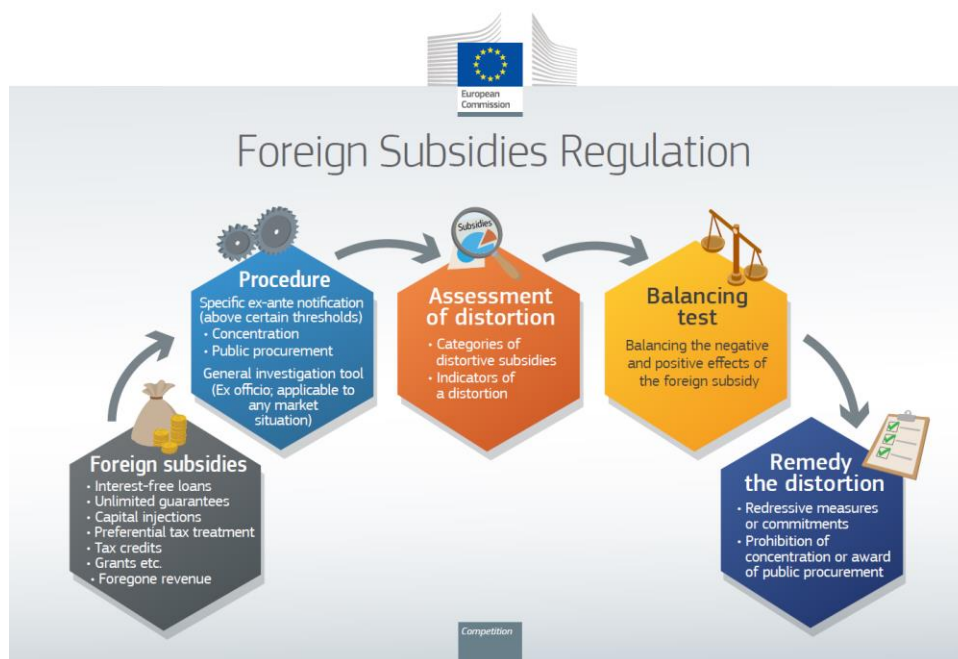
²¹ Uglavnom Uredba Komisije (EU) br. 1407/2013 od 18. prosinca 2013. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore, SL L 352, 24.12.2013., str. 1.

²² Uredba (EU) 2022/1925 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. rujna 2022. o pravednim tržištima s mogućnošću neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru i izmjeni direktiva (EU) 2019/1937 i (EU) 2020/1828 (Akt o digitalnim tržištima), SL L 265, 12.10.2022., str. 1.

²³ Akt o digitalnim tržištima primjenjivat će se od 2. svibnja 2023. Komisija se 2022. pripremila za provedbu Akta o digitalnim tržištima, primjerice izradom nacрта provedbenih akata, pripremom predložaka odluka i uspostavljanjem internih postupaka za rad registara i informacijskih sustava.

U studenome 2022. Europski parlament i Vijeće donijeli su Uredbu o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište²⁴. Uredbom se uklanjaju regulatorni nedostaci i rješava problem stranih subvencija koje narušavaju tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu. Komisija će prema potrebi uskoro moći istražiti i ispraviti učinke narušavanja uzrokovane takvom potporom strane države. Uredba sadržava tri alata: i. ako barem jedno od poduzeća koja se spajaju, zajednički pothvat ili stečeno poduzeće u EU-u imaju promet od najmanje 500 milijuna EUR i ako strani financijski doprinos premašuje 50 milijuna EUR, predložene koncentracije moraju se prijaviti Komisiji, ii. ako je vrijednost javne nabave barem 250 milijuna EUR, ponude u postupcima javne nabave EU-a koje uključuju strane financijske doprinose moraju se prijaviti Komisiji i iii. Komisija će biti ovlaštena po službenoj dužnosti provesti istragu drugih tržišnih situacija. Komisija će imati isključivu nadležnost za provedbu Uredbe o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište. Ako negativni učinci strane subvencije nadmašuju njezine pozitivne učinke, Komisija će biti ovlaštena uvesti kompenzacijske mjere ili prihvatiti obveze otklanjanja narušavanja tržišnog natjecanja. Te mjere i obveze mogu uključivati niz strukturnih mjera ili mjera praćenja poslovanja, kao što je otuđenje određene imovine ili zabrana određenog ponašanja na tržištu. Komisija će biti ovlaštena i zabraniti subvencioniranu koncentraciju ili dodjelu ugovora o javnoj nabavi subvencioniranom ponuditelju.

Uredba će se primjenjivati od 12. srpnja 2023., a prijave će postati obvezne od 12. listopada 2023.

²⁴ Uredba (EU) 2022/2560 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o stranim subvencijama kojima se narušava unutarnje tržište, SL L 330, 23.12.2022., str. 1.

3.2. Ažuriranje pravila i smjernica o koncentracijama i suzbijanju monopola kako bi bili spremni za nove izazove

Donošenje nove Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i Vertikalnih smjernica

Člankom 101. stavkom 1. UFEU-a zabranjuju se vertikalni sporazumi između dvaju ili više između poduzetnika koji posluju na različitim razinama proizvodnog ili distribucijskog lanca ako ti sporazumi ograničavaju tržišno natjecanje. Međutim, u skladu s člankom 101. stavkom 3. UFEU-a takvi su sporazumi spojivi s unutarnjim tržištem ako pridonose poboljšanju proizvodnje ili distribucije robe ili promicanju tehničkog ili gospodarskog napretka te ako potrošačima istodobno omoguću pravedno sudjelovanje u koristima koje iz toga proizlaze, bez sprečavanja tržišnog natjecanja. U svibnju 2022. Komisija je donijela novu Uredbu o vertikalnom skupnom izuzeću²⁵, popraćenu novim Vertikalnim smjernicama²⁶, koje će pomoći poduzećima da procijene spojivost svojih sporazuma o opskrbi i distribuciji s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. U novim pravilima uzimaju se u obzir tržišna kretanja kao što je povećanje prodaje na internetu i pojava novih aktera kao što su platforme. Veća jasnoća i transparentnost mogu pomoći poduzećima da postignu usklađenost uz niže troškove, što je osobito korisno za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi).

Objavljen nacrt pravila o sporazumima o horizontalnoj suradnji

Horizontalna suradnja među konkurentskim poduzećima u određenim okolnostima može dovesti do znatnog povećanja učinkovitosti. Na primjer, takva suradnja može koristiti potrošačima ili smanjiti učinak sektora na okoliš. Zbog toga Komisija pruža sigurne luke za određene vrste sporazuma o horizontalnoj suradnji. Kako bi osigurala da pravila o sporazumima o horizontalnoj suradnji i dalje budu svrsishodna, posebice za svladavanje izazova digitalizacije i zelene tranzicije, Komisija je u ožujku 2022. pokrenula savjetovanje s dionicima o nacrtima revidiranih uredbi o horizontalnom skupnom izuzeću za sporazume o istraživanju i razvoju i za sporazume o specijalizaciji te o nacrtu revidiranih horizontalnih smjernica²⁷. Predložena pravila uključuju nove smjernice kojima se poduzećima nastoji olakšati suradnja u postizanju ciljeva održivosti. Predložena pravila također pružaju dodatne smjernice i pravnu sigurnost poduzećima u područjima kao što su razmjena podataka, sporazumi o zajedničkom korištenju pokretnom infrastrukturu i konzorciji ponuditelja. Komisija je u prosincu 2022. donijela dvije uredbe kojima se produljuje valjanost uredbi o horizontalnom skupnom izuzeću u pogledu sporazuma o istraživanju i razvoju i sporazuma o specijalizaciji²⁸. Uredbe o skupnom izuzeću trebale su isteći 31. prosinca 2022., no Komisija ih je produljila do 30. lipnja 2023.

²⁵ Uredba Komisije (EU) 2022/720 od 10. svibnja 2022. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja (Uredba o vertikalnom skupnom izuzeću), SL L 134, 11.5.2022., str. 4.

²⁶ Obavijest Komisije: Smjernice o vertikalnim ograničenjima, SL C 248, 30.6.2022., str. 1.

²⁷ Javno savjetovanje o nacrtima revidiranih uredbi o horizontalnom skupnom izuzeću i horizontalnih smjernica, od 1.3.2022. do 26.4.2022. Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-hbers_hr?etran=hr.

²⁸ Uredba Komisije (EU) 2022/2455 od 8. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1217/2010 o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju, SL L 321, 15.12.2022., str. 1. i Uredba Komisije (EU)

Objavljen nacrt uredbe o skupnom izuzeću za motorna vozila i dodatnih smjernica

Podaci generirani u vozilu postaju sve važniji čimbenik tržišnog natjecanja za subjekte u sektoru popravka i održavanja vozila. Komisija ima poseban režim za vertikalne sporazume u sektoru²⁹, koji se trenutačno preispituje. Komisija se u srpnju 2022. savjetovala s dionicima o nacrtu uredbe kojom se produljuje razdoblje važenja Uredbe (EU) br. 461/2010 („Uredba o skupnom izuzeću za motorna vozila”)³⁰ i o nacrtu komunikacije o izmjeni Obavijesti Komisije koja sadržava Dodatne smjernice³¹ radi rješavanja pitanja podataka. Predloženim izmjenama poduzećima će se pojasniti način na koji Komisija gleda na pitanja povezana s pristupom podacima koje generiraju senzori automobila pri ocjeni vertikalnih sporazuma između proizvođača vozila i njihovih ovlaštenih mreža u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Cilj je zadržati okvir na snazi dodatnih pet godina do 31. svibnja 2028. i proširiti postojeća načela za pružanje tehničkih informacija, alata i osposobljavanja potrebnih za pružanje usluga popravka i održavanja tako da izričito obuhvaćaju podatke generirane u vozilu.

Donesene smjernice o kolektivnim ugovorima za poboljšanje radnih uvjeta samozaposlenih osoba bez zaposlenika

Broj samozaposlenih osoba bez zaposlenika u EU-u relativno je visok, a neke se od njih suočavaju s teškim uvjetima rada. Kolektivni pregovori mogu biti moćan alat za poboljšanje takvih uvjeta rada. Komisija je u rujnu 2022. donijela Smjernice za primjenu prava Unije o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih osoba bez zaposlenika³². Tim se smjernicama nastoji objasniti u kojim okolnostima pravo EU-a o tržišnom natjecanju ne ometa sklapanje kolektivnih ugovora za poboljšanje uvjeta rada.

U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda Europske unije³³ u Smjernicama se opisuju situacije u kojima se samozaposlene osobe bez zaposlenika mogu usporediti s radnicima i pojašnjava se da njihovi kolektivni ugovori tada ne spadaju u područje primjene članka 101. UFEU-a. To se odnosi na ekonomski ovisne samozaposlene osobe bez zaposlenika, one koje rade usporedno s radnicima i one koje pružaju usluge putem digitalnih radnih platformi. Nadalje, u Smjernicama se pojašnjava da u određenim slučajevima, u kojima samozaposlene osobe koje se ne nalaze u situaciji usporedivoj sa situacijom radnika imaju poteškoća s utjecanjem na uvjete rada jer su u slabijem pregovaračkom položaju, Komisija neće intervenirati protiv određenih kategorija kolektivnih ugovora.

2022/2456 od 8. prosinca 2022. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1218/2010 o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o specijalizaciji, SL L 321, 15.12.2022., str. 3.

²⁹ Režim Uredbe o skupnom izuzeću za motorna vozila sastoji se od: i. Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i Smjernica o vertikalnim ograničenjima te ii. sektorskih odredaba o skupnom izuzeću, koje su navedene u Uredbi o skupnom izuzeću za motorna vozila i Dodatnim smjernicama i koje se primjenjuju na distribuciju rezervnih dijelova te usluge popravka i održavanja motornih vozila.

³⁰ Uredba Komisije (EU) br. 461/2010 od 27. svibnja 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenih djelovanja u sektoru motornih vozila, SL L 129, 28.5.2010., str. 52.

³¹ Obavijest Komisije: Dodatne smjernice o vertikalnim ograničenjima u sporazumima o prodaji i popravku motornih vozila te o distribuciji rezervnih dijelova za motorna vozila, SL C 138, 28.5.2010., str. 16.

³² Komunikacija Komisije: Smjernice za primjenu prava Unije o tržišnom natjecanju na kolektivne ugovore u pogledu uvjeta rada samozaposlenih osoba bez zaposlenika, SL C 374, 30.9.2022., str. 2.

³³ Presuda Suda od 4.12.2014., predmet C-413/13, *FNV Kunsten Informatie en Media protiv Staat der Nederlanden*, EU:C:2014:2411; presuda Suda od 21.12.1999., predmet C-67/96, *Albany International BV protiv Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie*, EU:C:1999:430.

Donesena revidirana Obavijest o neslužbenim uputama

Kako bi se poduzećima omogućilo traženje neslužbenih uputa o primjeni pravila EU-a o tržišnom natjecanju na nova ili neriješena pitanja, Komisija je u listopadu 2022. donijela revidiranu Obavijest o neslužbenim uputama³⁴. To je još jedan važan korak prema većoj transparentnosti i lakšem postizanju usklađenosti za poduzeća koja žele biti sigurna da postupaju u skladu s pravilima o tržišnom natjecanju.

Objavljen nacrt obavijesti o utvrđivanju tržišta

Komisija je u studenome 2022. objavila nacrt revidirane obavijesti o utvrđivanju tržišta za javno savjetovanje³⁵. Nacrt revidirane obavijesti o utvrđivanju tržišta temelji se na zaključcima evaluacije objavljene u srpnju 2021. Revidirani nacrt obavijesti rezultat je temeljitog postupka preispitivanja, koji je prvi put pokrenut u travnju 2020. Nacrtom se ažurira Obavijest iz 1997., koja je trenutačno na snazi, uzimajući u obzir znatne promjene do kojih je u međuvremenu došlo, osobito digitalizaciju i nove načine ponude robe i usluga, te također odražavajući međusobno povezanu i globaliziranu prirodu trgovinske razmjene. Komisija će na temelju dokaza prikupljenih za vrijeme savjetovanja revidirati i dovršiti nacrt radi donošenja nove Obavijesti o utvrđivanju tržišta 2023.

Objavljen nacrt provedbene uredbe o koncentracijama i nacrt revidirane obavijesti o pojednostavnjenom postupku

Evaluacija³⁶ postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u pokazala je da je Paket mjera za pojednostavnjenje iz 2013.³⁷ bio djelotvoran u povećanju primjene pojednostavnjenih postupaka na neproblematične koncentracije i smanjenju administrativnog opterećenja za poduzeća i Komisiju. Rezultati evaluacije pokazali su da vrijedi razmotriti daljnje usmjeravanje kontrole koncentracija u EU-u proširenjem i pojašnjenjem područja primjene Obavijesti o pojednostavnjenom postupku³⁸ i revidiranjem Provedbene uredbe o koncentracijama³⁹ kako bi se dodatno smanjilo administrativno opterećenje za poduzeća i Komisiju. Komisija je nakon evaluacije u svibnju 2022. pokrenula javno savjetovanje o revidiranoj Obavijesti i Provedbenoj uredbi o koncentracijama⁴⁰. Komisijin Odbor za nadzor regulative dao je 28. listopada 2022.

³⁴ Obavijest Komisije o neslužbenim uputama koje se odnose na nova ili neriješena pitanja u vezi s člancima 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije koja se pojavljuju u pojedinačnim predmetima (pisma s uputama) od 3. listopada 2022., SWD(2022) 326, 3.10.2022. Vidjeti: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC1004\(02\)&from=HR](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022XC1004(02)&from=HR).

³⁵ Vidjeti Komunikaciju komisije, nacrt obavijesti Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Unije. Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-market-definition-notice_hr.

³⁶ Radni dokument službi Komisije, Sažetak evaluacije postupovnih aspekata i aspekata nadležnosti kontrole koncentracija u EU-u od 26. ožujka 2021., SWD(2021) 66, 26.3.2021. Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-04/SWD_findings_of_evaluation_summary.pdf.

³⁷ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1269/2013 od 5. prosinca 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 802/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika, SL L 336, 14.12.2013., str. 1.

³⁸ Obavijest Komisije o pojednostavnjenom postupku za postupanje s određenim koncentracijama prema Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004, SL C 366, 14.12.2013., str. 5.

³⁹ Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1269/2013 od 5. prosinca 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 802/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika, SL L 336, 14.12.2013., str. 1.

⁴⁰ Javno savjetovanje o kontroli koncentracija u EU-u – daljnje pojednostavnjenje postupaka, od 6.5.2022. do 3.6.2022. Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2022-merger-simplification_hr?etrans=hr.

pozitivno mišljenje o izvješću o procjeni učinka. Nakon donošenja revidirane Provedbene uredbe i Obavijesti omogućit će se daljnje pojednostavnjenje uvođenjem novih kategorija pojednostavnjenih predmeta, pojednostavnjenjem Komisijinih postupaka kontrole koncentracija, kao i uvođenjem elektroničke prijave kao zadanog načina prijavljivanja transakcija koncentracije.

Priprema novih Smjernica o sporazumima o održivosti u poljoprivredi

Reformom zajedničke poljoprivredne politike („ZPP“) za razdoblje 2023.–2027. uvedeno je novo izuzeće koje se odnosi na članak 101. UFEU-a⁴¹ i kojim se poljoprivrednim proizvođačima i drugim gospodarskim subjektima u poljoprivredno-prehrambenom lancu opskrbe omogućuje da se dogovore o određenim ograničenjima cijena, proizvodnje i drugim elementima tržišnog natjecanja pod uvjetom da su ta ograničenja nužna za postizanje standarda održivosti koji nadilaze obvezne standarde u postojećem zakonodavstvu EU-a i nacionalnom zakonodavstvu. Ta se mogućnost odnosi na određene standarde u području zaštite okoliša, zdravlja ili dobrobiti životinja. Komisija je 2022. provela javno savjetovanje⁴² kako bi pripremila nacrt smjernica u kojima se to izuzeće objašnjava. Cilj je da Smjernice budu na snazi do kraja prosinca 2023.

Nastavak evaluacije Uredbe o skupnom izuzeću konzorcija

Uredbom o skupnom izuzeću konzorcija⁴³ omogućuje se da brodari u linijskom pomorskom prometu (poznati i kao prijevoznici) pod određenim uvjetima surađuju i pružaju zajedničke usluge. S obzirom na to da Uredba o skupnom izuzeću konzorcija istječe 25. travnja 2024., Komisija je pokrenula postupak evaluacije kako bi ocijenila je li Uredba još uvijek svrsishodna. Komisija će na temelju evaluacije odlučiti hoće li produljiti Uredbu o skupnom izuzeću konzorcija, produljiti je uz izmjene ili je staviti izvan snage.

Pokrenuta evaluacija Uredbe (EZ) br. 1/2003

Uredbom (EZ) br. 1/2003⁴⁴ i njezinim provedbenim aktom, Uredbom (EZ) br. 773/2004⁴⁵, uspostavlja se postupovni okvir kojim se nastoji osigurati djelotvorna i ujednačena primjena članaka 101. i 102. UFEU-a u EU-u. S vremenom su se pojavili novi izazovi za provedbu pravila o tržišnom natjecanju, na primjer digitalizacija gospodarstva i sve veća složenost protumonopolskih istraga. Komisija je u lipnju 2022. najavila pokretanje javnog savjetovanja kako bi prikupila povratne

⁴¹ Članak 210.a Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007, SL L 347, 20.12.2013., str. 671.

⁴² Javno savjetovanje o sporazumima o održivosti u poljoprivredi – smjernice za odstupanje u pogledu protumonopolskih pravila – evaluacija, od 28.2.2022. do 23.5.2022. Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13305-Sustainability-agreements-in-agriculture-guidelines-on-antitrust-derogation_hr.

⁴³ Uredba Komisije (EZ) br. 906/2009 od 28. rujna 2009. o primjeni članka 81. stavka 3. Ugovora na određene kategorije sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja između brodara u linijskom pomorskom prometu (konzorciji), SL L 256, 29.9.2009., str. 31.

⁴⁴ Uredba Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora (Tekst značajan za EGP), SL L 1, 4.1.2003., str. 1.

⁴⁵ Uredba Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članaka 81. i 82. Ugovora o EZ-u (Tekst značajan za EGP), SL L 123, 27.4.2004., str. 18.

informacije o uspješnosti provedbe tih uredbi od njihova stupanja na snagu⁴⁶. Cilj savjetovanja je prikupljanje dokaza i stajališta o postupcima koji se primjenjuju u protumonopolskim istragama.

3.3. Ažuriranje pravila i smjernica o državnim potporama kako bi bili spremni za nove izazove

Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju stupile su na snagu

Smjernice o potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju („CEEAG”)⁴⁷ donesene su u siječnju 2022., kad su i stupile na snagu. Zamjenjuju prethodno primjenjive Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju⁴⁸ radi usklađivanja okvira s ciljevima EU-a navedenima u europskom zelenom planu te s klimatskim i energetske ciljevima za 2030. i 2050. Smjernice o potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju⁴⁹ omogućuju državama članicama da podupru djelovanje u području dekarbonizacije, kružnoga gospodarstva, bioraznolikosti, čiste mobilnosti ili mobilnosti s nultim emisijama te energetske učinkovitosti.

Donesen revidirani okvir za državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije

Komisija podupire brz razvoj i primjenu najsuvremenijih i revolucionarnih tehnologija, kojima olakšava zelenu i digitalnu tranziciju gospodarstva EU-a i istodobno pridonosi novom europskom programu za inovacije⁵⁰. Komisija je u listopadu 2022. donijela revidiranu Komunikaciju o pravilima o državnim potporama za istraživanje, razvoj i inovacije⁵¹, kojom se utvrđuju pravila prema kojima države članice mogu dodijeliti državne potpore poduzećima za aktivnosti istraživanja, razvoja i inovacije.

Donesena pravila o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima pogodnima za zelenu tranziciju

Uz naglasak na usklađivanju pravila o državnim potporama s trenutačnim strateškim prioritetima EU-a, naročito strateškim planovima u okviru zajedničke poljoprivredne politike⁵², europskim zelenim planom i strategijom „od polja do stola” za 2022., Komisija je donijela novi skup pravila o državnim potporama u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima: Smjernice za državne potpore u sektorima poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima i Uredbu o skupnom izuzeću za poljoprivredu. Komisija je u siječnju 2022. pokrenula javno savjetovanje o predloženoj reviziji pravila, koje je trajalo do ožujka 2022. Predloženom revizijom državama članicama olakšalo

⁴⁶ Javno savjetovanje o protumonopolskim postupovnim pravilima EU-a – evaluacija, od 30.6.2022. do 6.10.2022. Vidjeti: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-Evaluacija-protumonopolskih-postupovnih-pravila-EU-a_hr.

⁴⁷ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, SL C 80, 18.2.2022., str. 1.

⁴⁸ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020., SL C 200, 28.6.2014., str. 1.

⁴⁹ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, SL C 80, 18.2.2022., str. 1.

⁵⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Novi europski program za inovacije, COM(2022) 332, 5.7.2022.

⁵¹ Komunikacija Komisije: Okvir Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije, SL C 7388, 19.10.2022., str. 1.

⁵² Uredba (EU) 2021/2115 Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju pravila o potpori za strateške planove koje izrađuju države članice u okviru zajedničke poljoprivredne politike (strateški planovi u okviru ZPP-a) i koji se financiraju iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi (EFJP) i Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFR) te o stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1305/2013 i (EU) br. 1307/2013, SL L 435, 6.12.2021., str. 1.

bi se i ubrzalo financiranje sektora poljoprivrede i šumarstva te ruralnih područja tako da ne dolazi do nepotrebnog narušavanja tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu.

Pravila o državnim potporama u sektorima ribarstva i akvakulture

Komisija je 2022. donijela novu uredbu o skupnom izuzeću za sektore ribarstva i akvakulture⁵³ te objavila nove Smjernice za državne potpore u sektorima ribarstva i akvakulture⁵⁴. Revidiranim smjernicama nastoji se osigurati da se gospodarski razvoj u ribarstvu i akvakulturi odvija uz puno poštovanje zajedničke ribarstvene politike („ZRP”), a posebno zaštite ribljih stokova i okoliša. U tim se smjernicama uzimaju u obzir važne političke i regulatorne promjene u tim sektorima, a posebno stupanje na snagu uredbe kojom se uspostavlja Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu, sastavni dio ZRP-a⁵⁵. Naposljetku, Komisija je produljila trenutačnu Uredbu o *de minimis* potporama u ribarstvu do 31. prosinca 2023.⁵⁶

Nastavak revizije Uredbe o općem skupnom izuzeću državnih potpora

Uredba o općem skupnom izuzeću za državne potpore⁵⁷ produljuje se i revidira kako bi se olakšala zelena i digitalna tranzicija. Tim izmjenama dopunit će se revizije Smjernica o regionalnim potporama⁵⁸, o potporama za istraživanje i razvoj i inovacije, o potporama za rizično financiranje, o potporama za razvoj širokopojasnih mreža i o potporama za zaštitu okoliša i energiju. Komisija izmjene Uredbe o općem skupnom izuzeću planira donijeti 2023.

Komisija je revidirala pravila o državnim potporama za širokopojasne mreže

Komisija je nakon javnog savjetovanja⁵⁹ u prosincu 2022. donijela revidiranu Komunikaciju o državnim potporama za širokopojasne mreže⁶⁰ („Smjernice o širokopojasnim mrežama”). U revidiranim Smjernicama o širokopojasnim mrežama opisuje se kako će Komisija ocijeniti mjere državne potpore koje su prijavile države članice kao potporu uvođenju i upotrebi širokopojasnih mreža u EU-u. Nova pravila pridonose strateškim ciljevima EU-a koji se odnose na osiguravanje gigabitske povezivosti i 5G pokrivenosti za sve⁶¹.

⁵³ Uredba Komisije (EU) 2022/2473 od 14. prosinca 2022. o proglašenju određenih kategorija potpora poduzetnicima koji se bave proizvodnjom, preradom i stavljanjem na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, SL L 327, 21.12.2022., str. 82.

⁵⁴ Komunikacija Komisije: Smjernice za ispitivanje državnih potpora u sektoru ribarstva i akvakulture, SL C 217, 2.7.2015., str. 1.

⁵⁵ Uredba (EU) 2021/1139 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i izmjeni Uredbe (EU) 2017/1004, SL L 247, 13.7.2022., str. 1.

⁵⁶ Uredba Komisije (EU) br. 717/2014 od 27. lipnja 2014. o primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na *de minimis* potpore u sektoru ribarstva i akvakulture, SL L 190, 28.6.2014., str. 45.

⁵⁷ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014 od 17. lipnja 2014. o ocjenjivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora.

⁵⁸ Komunikacija Komisije: Smjernice za regionalne državne potpore, SL C 153, 29.4.2021., str. 1.

⁵⁹ Nacrt komunikacije Komisije: Smjernice o državnim potporama za širokopojasne mreže, 19.11.2021.

⁶⁰ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za širokopojasne mreže, COM(2022) 9343 final, 12.12.2022.

⁶¹ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7595.

Komisija je predložila pravila za pojednostavnjenje postupaka za državne potpore za zeleni prijevoz

Komisija je u srpnju 2022. donijela prijedlog nove uredbe Vijeća⁶². Vijeće je donijelo tu uredbu u prosincu 2022. Uredbom se Komisiji omogućuje donošenje propisa kojima se od obveze prethodne prijave izuzimaju mjere potpore za željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i multimodalni promet u skladu s člankom 93. UFEU-a. Cilj inicijative Komisije je pojednostavniti postupke za državne potpore kojima se podupiru zeleni načini prijevoza, kao što su željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i multimodalni promet. To ide ukorak s preispitivanjem Smjernica o željezničkom prometu, na kojima je Komisija nastavila istodobno raditi 2022. Tim se smjernicama nastoji promicati prelazak s cestovnog na željeznički promet i tako pridonijeti postizanju klimatskih ciljeva.

Plan djelovanja za moguće produljenje Smjernica za zračni prijevoz

Komisija je u srpnju 2022. objavila plan djelovanja kojim je dionike i druge zainteresirane strane obavijestila o mogućnostima produljenja pravila za operativne potpore sadržanih u Smjernicama za zračni prijevoz⁶³ za jednu do tri godine. Svrha takvog produljenja bila bi izbjegavanje potencijalnog neuspjeha regionalnih zračnih luka zbog utjecaja krize uzrokovane bolešću COVID-19 prije nego što se provede potpuno preispitivanje Smjernica za zračni prijevoz.

3.4. Modernizacija metoda rada GU-a za tržišno natjecanje kako bi odgovarale trenutačnim i budućim potrebama u smislu provedbe

Glavna uprava za tržišno natjecanje nastavila je 2022. raditi na poboljšanju učinkovitosti istražnih postupaka i drugih aktivnosti primjenom digitalnih alata u skladu sa svojom digitalnom strategijom. Smanjila je regulatorno opterećenje za strane koje se nastavljaju koristiti interaktivnim instrumentom za izvješćivanje o državnim potporama („SARI2”) te alatima „eConfidentiality” i „eRFI”. Nadalje, GU za tržišno natjecanje nadgradio je svoju platformu „eLeniency” kako bi poduzećima uključenima u postupke suzbijanja kartela i protumonopolske postupke omogućio jednostavan i siguran pristup dokumentima na internetu.

Izvršavanje zakonodavstva EU-a u području tržišnog natjecanja dodatno je olakšano kontinuiranim ulaganjem u najsuvremenija digitalna rješenja, uključujući sustav vođenja predmeta CASE@EC. S obzirom na to da su podaci s kojima postupka osjetljivi i povjerljivi, GU za tržišno natjecanje nastavio je ažurirati planove informatičke sigurnosti za nova, ali i postojeća digitalna rješenja. Osim toga, GU za tržišno natjecanje uveo je dodatne sigurnosne mjere i mjere praćenja kako bi za 2022. i nadalje

⁶² Prijedlog uredbe Vijeća o primjeni članaka 93., 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije državnih potpora u sektoru željezničkog prometa, prometa unutarnjim plovnim putovima i multimodalnog prometa, COM(2022) 327 final, 6.7.2022.

⁶³ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama zračnim lukama i zračnim prijevoznicima od 4. travnja 2014., SL C 99, 4.4.2014., str. 3.

osigurao kontinuiranu kibersigurnost i kiberotpornost. Interna digitalna strategija GU-a za tržišno natjecanje temelji se na Komisijinoj digitalnoj strategiji sljedeće generacije donesenoj 2022.⁶⁴

GU za tržišno natjecanje 2022. usavršio je svoje digitalne istražne alate konkurentnom inteligencijom te podatkovnim uslugama i uslugama strojnog učenja. Namjenska jedinica koja provodi obavještajne i istražne analize i daje forenzičku informatičku podršku preimenovana je u „Analiza podataka i tehnologija”. Jedinica će odgovarati glavnom službeniku za tehnologiju, novootvorenom radnom mjestu pri glavnom direktoru. Glavni službenik za tehnologiju podupirat će provedbu koja se sve više temelji na podacima i zadatke praćenja tržišta te blisko surađivati s mnogim drugim službama GU-a za tržišno natjecanje. U prosincu 2022. osnovana je nova uprava koja će biti odgovorna za provedbu Akta o digitalnim tržištima.

Komisija je 2022. nastavila zagovarati politiku tržišnog natjecanja i provoditi povezane aktivnosti otvaranja prema javnosti na više razina kako bi poduprla učinkovitost politike tržišnog natjecanja EU-a, posebno sudjelovanjem izvršne potpredsjednice Vestager na događanjima i konferencijama za medije. Na razini država članica organizirane su namjenske aktivnosti otvaranja prema javnosti kojima se nadopunjuju priopćenja za medije, sažetci politika, bilteni i komunikacijski kanali društvenih medija⁶⁵.

4. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je glavnim ciljevima Komisije

Provedba politike tržišnog natjecanja EU-a donosi znatne koristi za potrošače i kupce. GU za tržišno natjecanje procjenjuje⁶⁶ da se izravne uštede kupaca ostvarene provedbom Komisijinih protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama u razdoblju 2012.–2021. kreću od 120 do 210 milijardi EUR. Provedba protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama u prosjeku je rezultirala izravnim koristima za kupce u iznosu od otprilike 12 do 21 milijardu EUR godišnje (vidjeti grafikon u nastavku).

Osim tih procjena ukupne koristi za kupce za koje se smatra da su ostvarene provedbom politike tržišnog natjecanja uključuju i sljedeće:

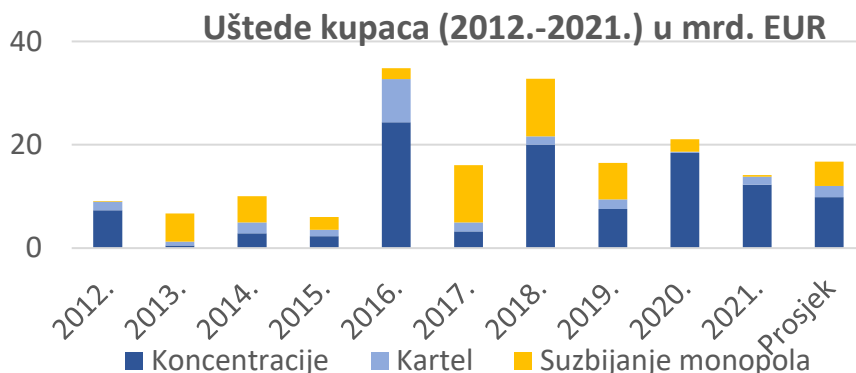
1. neizravne ili odvrćajuće učinke koji su posljedica provedbe, na primjer kad se poduzeća suzdrže od sudjelovanja u protutržišnim djelovanjima ili sklapanja sporazuma o koncentracijama kojima se stvaraju učinci štetni za tržišno natjecanje; i
2. pozitivne učinke na inovacije i kvalitetu proizvoda ili usluge.

⁶⁴ Komunikacija Komisiji: Digitalna strategija Europske komisije *Next generation digital Commission*, Bruxelles, C(2022) 4388, 30.6.2022.

⁶⁵ Vidjeti npr. animaciju objavljenu na platformi YouTube: <https://youtu.be/3yQkOwvdl-Q>.

⁶⁶ Vidjeti Izvješće o politici tržišnog natjecanja 2022/1, *Customer savings generated by the Commission's antitrust and merger enforcement: a 10-year perspective* (Uštede kupaca ostvarene provođenjem Komisijinih protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama: desetogodišnja perspektiva). Vidjeti: <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/dbfa0d39-5350-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-hr/format-PDF/source-273802603>.

Neizravne odvrćajuće učinke teško je procijeniti. Međutim, ekonomisti se slažu da će neizravne uštede kupaca vjerojatno znatno premašiti izravne uštede kupaca. Nedavno modeliranje makroekonomskih učinaka⁶⁷ provedbe politike tržišnog natjecanja sugerira da će uštede u provedbi protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama koje je Komisija ostvarila u proteklih deset godina vjerojatno imati pozitivan učinak na BDP EU-a u rasponu od 0,6 % do 1,1 % (što iznosi 90–160 milijardi EUR godišnje) u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju⁶⁸.

Komisija je u listopadu 2022. objavila istraživanje Eurobarometra iz 2022. posvećeno politici tržišnog natjecanja EU-a⁶⁹. Rezultati jasno pokazuju da konkurentna tržišta koja dobro funkcioniraju poboljšavaju svakodnevni život ljudi i da imaju pozitivan učinak na mala i srednja poduzeća. Konkurentna tržišta donose niže cijene, veći izbor te inovativnije proizvode i usluge.

4.1. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

U okviru glavnog cilja „Europa spremna za digitalno doba” predsjednica von der Leyen odredila je digitalno područje kao jedno od svojih glavnih prioriteta u Komisiji. Na konkurentnim tržištima poduzeća moraju biti inovativna i učinkovita da bi rasla⁷⁰. Djelotvorna provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju i regulatornih reformi od ključne je važnosti za digitalnu transformaciju gospodarstva EU-a i jačanje otpornosti jedinstvenog tržišta.

⁶⁷ Europska komisija (2022.), *Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development* (Modeliranje makroekonomskog učinka politike tržišnog natjecanja: ažurirani podaci za 2021. i daljnja kretanja), izvješće koje su izradili Glavna uprava za tržišno natjecanje, Zajednički istraživački centar i Glavna uprava za gospodarske i financijske poslove, Ured za publikacije Europske unije.

⁶⁸ Vidjeti Izvješće o politici tržišnog natjecanja 2022/1, *Customer savings generated by the Commission's antitrust and merger enforcement: a 10-year perspective* (Uštede kupaca ostvarene provođenjem Komisijinih protumonopolskih pravila i pravila o koncentracijama: desetogodišnja perspektiva), str. 6.–7.

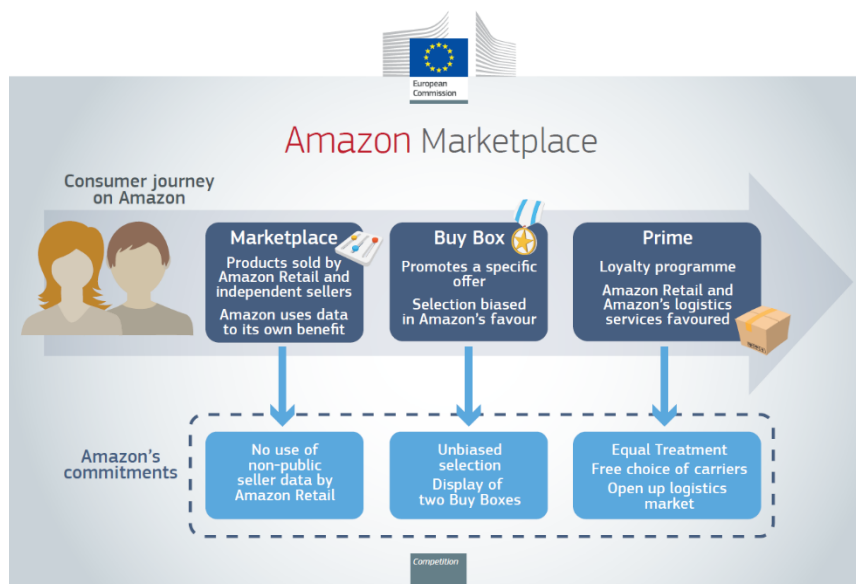
⁶⁹ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_6374.

⁷⁰ Važnost tržišnog natjecanja i inovacija također je istaknuta u Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu”, 10.3.2020. COM(2020) 103 final i u Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe”, 25.5.2021., COM(2021) 350 final.

Provedba protumonopolskih pravila pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

U sektoru telekomunikacija Komisija je u srpnju 2022. prihvatila skup obveza koje su ponudili *T-Mobile CZ*, *CETIN* i *O2 CZ* u Češkoj⁷¹. Tim se obvezama uspostavlja okvir za korisne učinke dijeljenja mreže, ograničava razmjena poslovno osjetljivih informacija među stranama koje dijele mreže te tehnički i financijski motivira svaku stranu da sama razvije dodatni mrežni kapacitet.

E-trgovina potaknula je konkurenciju u maloprodaji i donijela veći izbor i bolje cijene za potrošače. Komisija treba osigurati da velike internetske platforme ne eliminiraju te koristi protutržišnim postupanjem. U tom je kontekstu Komisija odlučila ispitati poslovnu praksu društva *Amazon* i njegovu dvostruku ulogu tržišnog mjesta i trgovca. U srpnju 2022. Komisija je pozvala na dostavljanje primjedbi⁷² o obvezama koje je ponudio Amazon kako bi se otklonile dvojbe u pogledu tržišnog natjecanja u vezi s upotrebom podataka koji nisu javni, a koji se odnose na prodavatelje na njegovu tržišnom mjestu, i u vezi s mogućom pristranošću u odobravanju pristupa prodavačima njegovu okviru „Buy Box” i njegovu programu Prime. Komisija je u prosincu 2022. zaključila da su konačne obveze koje je ponudio Amazon otklonile Komisijine dvojbe u pogledu tržišnog natjecanja i odredila je da su pravno obvezujuće u skladu s protumonopolskim pravilima EU-a⁷³.

Komisija je u prosincu 2022. izvijestila društvo Meta o svojem preliminarnom stajalištu da je to društvo prekršilo protumonopolska pravila EU-a narušavanjem tržišnog natjecanja na tržištima malih

⁷¹ Obveze su dostupne na poveznici https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40305.

⁷² Predmet AT.40462, *Amazon Marketplace* i predmet AT.40703, *Amazon Buy Box*, prijedlog o preuzimanju obveza. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases1/202229/AT_40462_8414012_7971_3.pdf.

⁷³ Predmet AT.40462, *Amazon Marketplace* i predmet AT.40703, *Amazon Buy Box*, Odluka Komisije od 20. prosinca 2022. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7777.

oglasa na internetu⁷⁴. Komisija je zabrinuta zbog toga što je društvo Meta povezalo svoju uslugu prodaje putem malih oglasa na internetu Facebook Marketplace sa svojom vlastitom društvenom mrežom Facebook te zbog toga što je nametnulo nepošteno trgovinske uvjete konkurentima tržišnog mjesta Facebook Marketplace.

Komisija je u prosincu 2022. zaključila istragu⁷⁵ pokrenutu u ožujku 2022. u vezi sa sporazumom poznatim kao „Jedi Blue” između društava Google i Meta za usluge internetskog prikaznog oglašavanja.

Mobilno plaćanje ima sve veću ulogu u našem digitalnom gospodarstvu i potrošači bi trebali imati koristi od konkurentnih i inovativnih rješenja za plaćanje. Komisija je 2022. nastavila istragu⁷⁶ kako bi ocijenila krši li postupanje društva *Apple* u pogledu rješenja Apple Pay pravila EU-a o tržišnom natjecanju. U obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku⁷⁷, objavljenoj u svibnju 2022., Komisija je preliminarno utvrdila da je Apple možda ograničio tržišno natjecanje u korist vlastitog rješenja, Apple Pay.

Opći sud donio je 2022. nekoliko važnih presuda u vezi s Komisijinim aktivnostima provedbe protumonopolskih pravila.

Presuda Općeg suda u predmetu Google Android⁷⁸

Opći sud u rujnu 2022. uglavnom je potvrdio odluku Komisije iz 2018.⁷⁹ zaključivši da je Google uveo nezakonita ograničenja za proizvođače uređaja s operacijskim sustavom Android i operatere mobilnih mreža kako bi zadržao svoj vladajući položaj na tržištu općeg internetskog pretraživanja. Sud je smanjio novčanu kaznu s 4,34 milijarde EUR na 4,125 milijardi EUR. Konkretno, Sud je potvrdio nalaz Komisije da Android i iOS pripadaju zasebnim mjerodavnim tržištima proizvoda. Potvrdio je i nalaze Komisije da je Google nametanjem uvjeta predinstalacije proizvođačima mobilnih uređaja ograničio tržišno natjecanje konkurentskih usluga općeg pretraživanja interneta i preglednika te da je svojim sporazumima o zabrani fragmentacije ograničio tržišno natjecanje drugih verzija operacijskog sustava Android i konkurentskih usluga općeg pretraživanja interneta.

Presuda Općeg suda u predmetu Qualcomm⁸⁰

Komisija je društvu Qualcomm 2018. izrekla novčanu kaznu od 997 milijuna EUR utvrdivši da je to društvo zloupotrijebilo svoj vladajući položaj na svjetskom tržištu sklopova čipova kompatibilnih sa standardom LTE (Long Term Evolution). Qualcomm je pristao platiti „znatne iznose” društvu Apple uz uvjet da Apple u svojim uređajima upotrebljava isključivo sklopove čipova društva Qualcomm. Komisija je utvrdila da ta plaćanja za isključivost mogu imati protutržišne učinke jer Apple tad ima manji poticaj za

⁷⁴ Vidjeti https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7728.

⁷⁵ Predmet AT.40774, *Sporazum društava Google i Facebook (javno nadmetanje)*; vidjeti i priopćenje za medije od 11.3.2022.:

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_1703.

⁷⁶ Predmet AT.40452, *Apple – mobilno plaćanje*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_AT_40452.

⁷⁷ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_2764.

⁷⁸ Presuda Općeg suda od 14.9.2022., predmet T-604/18, *Google LLC i Alphabet, Inc. protiv Europske komisije*, EU:T:2022:54.

⁷⁹ Predmet AT.40099, *Google Android*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_AT_40099.

⁸⁰ Presuda Općeg suda od 1.8.2022., predmet T-235/18, *Qualcomm protiv Komisije*, EU:T:2022:358.

prebacivanje na konkurentne dobavljače sklopova čipova LTE. Qualcomm je osporio tu odluku tvrdeći da je Komisija počinila postupovne pogreške i da je njezina ocjena protutržišnih učinaka bila nedostatna. Opći sud u cijelosti je poništio odluku Komisije, utvrdivši više postupovnih nepravilnosti, koje su, prema Općem sudu, povrijedile prava društva Qualcomm na obranu. Opći sud nije se složio ni s analizom Komisije o protutržišnim učincima plaćanja za isključivost.

Presuda Općeg suda u predmetu Intel⁸¹

Opći sud djelomično je poništio odluku Komisije iz 2009. kojom je društvu *Intel* izrečena novčana kazna od 1,06 milijardi EUR zbog navodne zloupotrebe vladajućeg položaja nuđenjem programa rabata za vjernost i drugih plaćanja za isključivost. U presudi je primijenjena presuda Suda u žalbenom postupku protiv presude Općeg suda iz 2014. u predmetu *Intel*, u kojoj je utvrđeno da je Opći sud pogriješio jer nije uzeo u obzir ekonomsku analizu na koju se Intel pozvao kako bi pokazao da njegovi rabati nisu mogli ograničiti tržišno natjecanje. Opći sud utvrdio je da je „kriterij jednako učinkovitog konkurenta” primijenjen u Odluci za potvrdu sposobnosti društva Intel da istisne konkurenta na temelju rabata pogrešan i da Komisija nije dovoljno ispitala druge pokazatelje sposobnosti istiskivanja konkurenta. Komisija je uložila žalbu na presudu Općeg suda.

Kontrola koncentracija pridonijela je digitalnoj tranziciji te jakom i otpornom jedinstvenom tržištu

Komisija je 2022. nastavila intenzivno kontrolirati koncentracije. Donijela je 368 odluka o koncentracijama u raznim sektorima (2021. donijela je 396 odluka), a od toga je 291 odobrena nakon pojednostavnjenog postupka. Komisija je intervenirala u 14 predloženih pripajanja, od čega je 12 transakcija odobreno podložno uvjetima, a dvije su zabranjene. U četirima prijavljenim transakcijama strane su odustale, a transakcije su povučene u drugoj fazi.

Komisija je u siječnju 2022. zabranila pripajanje društva *Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd* društvu *Hyundai Heavy Industries Holdings*⁸². Komisija je tvrdila da bi koncentracija dvaju brodograditelja dovela do vladajućeg položaja novokoncentriranog poduzeća i da bi se smanjilo tržišno natjecanje na globalnom tržištu za izgradnju velikih brodova za prijevoz ukapljenog plina. S obzirom na to da nisu predloženi pravni lijekovi, pripajanje bi dovelo do manjeg broja dobavljača i viših cijena.

Komisija je u siječnju 2022., nakon temeljite istrage i podložno uvjetima, odobrila pripajanje poduzeća *Kustomer* poduzeću *Meta*⁸³. Kako bi se otklonile Komisijine dvojbe povezane s tržišnim natjecanjem, društvo Meta ponudilo je sveobuhvatne obveze pristupa aplikacijskim programskim sučeljima kanalâ za razmjenu poruka društva Meta u trajanju od deset godina⁸⁴. Komisija je pažljivo

⁸¹ Presuda Općeg suda od 26.1.2022., predmet T-286/9, *Intel Corporation, Inc. protiv Komisije*, EU:T:2022:19.

⁸² Predmet M.9343, *Hyundai Heavy Industries Holdings/Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_9343.

⁸³ Predmet M.10262, *Meta (prije Facebook)/Kustomer*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/competition/mergers/cases1/202242/M_10262_8559915_3054_3.pdf.

⁸⁴ Obveza javnog pristupa API-ju: Meta se obvezuje jamčiti nediskriminirajući pristup svojim javno dostupnim API-jima kanalâ za razmjenu poruka konkurentskim pružateljima službe za korisnike CRM softvera i novim sudionicima bez naknade. Obveza pariteta pristupa glavnom API-

preispitala pripajanje jer bi slične transakcije mogle dodatno ojačati velike igrače koji sve više dominiraju digitalnim gospodarstvom, bez obzira na veličinu ciljanoga društva. Obveze koje nudi društvo Meta osiguravaju da će njegovi konkurenti i dalje imati besplatan i usporediv pristup važnim kanalima za razmjenu poruka društva Meta.

Komisija je u lipnju 2022. odobrila pripajanje društva *Welbilt* grupi *Ali Group* pod određenim uvjetima⁸⁵. *Ali Group* i *Welbilt* globalni su dobavljači profesionalne kuhinjske opreme, uključujući ledomate koji se upotrebljavaju u ugostiteljskom i industrijskom sektoru. Obveze koje se nude u tom predmetu uključuju prodaju cjelokupnog dijela poslovanja društva *Welbilt* koji se odnosi na ledomate. Time će se osigurati da će novi igrač na tržištu nastaviti vršiti konkurentski pritisak na subjekt nastao koncentracijom, a kupci će i dalje moći birati dobavljače.

Komisija je u rujnu 2022. nakon temeljite istrage zabranila prerano provedeno pripajanje društva *GRAIL* društvu *Illumina*⁸⁶. *Illumina* je vladajući dobavljač sustava za sekvenciranje sljedeće generacije (NGS) za genetsku i genomsku analizu. *GRAIL* je kupac koji se sustavima NGS društva *Illumina* koristi za razvoj testova za otkrivanje raka. Komisija je utvrdila da bi društvo *Illumina* tom transakcijom dobilo poticaj da konkurentima društva *GRAIL* uskrati pristup svojoj tehnologiji ili da ih na neki drugi način stavi u nepovoljan položaj, čime bi istisnula inovacijske konkurente na novom tržištu testova za otkrivanje raka koji se temelje na sustavima NGS.

Ne čekajući dovršetak detaljne istrage Komisije, društva su provela transakciju u kolovozu 2021. Reagirajući na prerano provođenje pripajanja, Komisija je donijela privremene mjere za ponovno uspostavljanje i očuvanje uvjeta učinkovitog tržišnog natjecanja nakon što je društvo *GRAIL* pripojeno društvu *Illumina*⁸⁷. Usporedno s tim Komisija je pokrenula istragu kako bi ocijenila je li društvo *Illumina* prekršilo „obvezu mirovanja”, koja se odnosi na transakcije koje podliježu preispitivanju u skladu s Uredbom EU-a o koncentracijama. Komisija je u srpnju 2022. u tom kontekstu donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u kojoj se navodi da su *Illumina* i *GRAIL* prekršili Uredbu EU-a o koncentracijama provedbom pripajanja prije odobrenja Komisije u okviru kontrole koncentracija. Ako bi Komisija zaključila da su *Illumina* i *GRAIL* doista proveli transakciju u suprotnosti s Uredbom EU-a o koncentracijama, mogla bi izreći novčanu kaznu u iznosu do 10 % godišnjeg prihoda i jednog i drugog društva na svjetskoj razini⁸⁸. Nadalje, u prosincu 2022. Europska komisija poslala je društvima *Illumina* i *GRAIL* obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u kojoj ih je obavijestila o mjerama za uspostavljanje prethodnog

ju: u mjeri u kojoj se bilo koje značajke ili funkcionalnosti kanala za razmjenu poruka Messenger, Instagram Messaging ili WhatsApp kojima se danas koriste kupci društva *Kustomer* mogu poboljšati ili ažurirati, Meta se obvezuje da će jednakovrijedna poboljšanja također ustupiti konkurentima društva *Kustomer* i novim sudionicima. To bi se odnosilo i na sve nove značajke ili funkcionalnosti kanala društva Meta za razmjenu poruka u budućnosti ako se njima koristi znatan dio kupaca društva *Kustomer*.

⁸⁵ Predmet M.10431, *Ali Group/Welbilt*, SL C 469, 9.12.2022., str. 16.

⁸⁶ Predmet M.10188, *Illumina/GRAIL*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_5364.

⁸⁷ Predmet M.10493, *Illumina/GRAIL* (Privremene mjere na temelju članka 8. stavka 5. točke (a)). Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_21_5661.

⁸⁸ Predmet M.10483, *Illumina/GRAIL* (postupak iz članka 14.). Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_4604.

stanja, koje namjerava donijeti u skladu s Uredbom EU-a o koncentracijama, nakon odluke Komisije da zabrani provedeno pripajanje društva GRAIL društvu Illumina⁸⁹.

Opći sud EU-a potvrdio je Komisijino ispitivanje na temelju članka 22. u presudi Illumina/GRAIL⁹⁰

U predmetu *Illumina/GRAIL* Komisija je u cijelosti primijenila članak 22. Uredbe EU-a o koncentracijama prihvatanjem upućivanja transakcije koja nije ispunila nacionalne pragove za prijavu. To je uslijedilo nakon najave izvršne potpredsjednice Vestager da Komisija više neće odvracati države članice od traženja da se Komisiji upute predmeti koji se ne moraju prijaviti u državi članici koja podnosi zahtjev za upućivanje. Upućivanjem takvih slučajeva Komisiji osigurava se da Komisija za države članice koje podnose zahtjev za upućivanje može ispitati⁹¹ koncentracije u kojima sudjeluju društva s godišnjim prometom koji ne odražava na odgovarajući način njihov utjecaj na tržišno natjecanje. Komisija je u ožujku 2021. objavila smjernice o tom pitanju⁹², a zatim i praktične informacije o njihovoj provedbi u prosincu 2022.⁹³

Illumina i GRAIL osporili su odluke Komisije iz 2021. o prihvatanju upućivanja iz više država članica/država EGP-a na temelju članka 22. Opći sud odbio je tužbu u srpnju 2022.⁹⁴ Opći sud potvrdio je da transakcije na temelju članka 22. Uredbe EU-a o koncentracijama ne moraju biti obuhvaćene pravilima o kontroli koncentracija u državi članici koja je zatražila upućivanje. Presuda Općeg suda potvrđuje pravo Komisije da na temelju članka 22. preuzme nadležnost nad koncentracijama unatoč činjenici da transakcija ne ispunjava nacionalne pragove za kontrolu koncentracija. Ta je presuda predmet trenutnog žalbenog postupka pred Sudom⁹⁵.

Komisija je u srpnju 2022. pokrenula temeljitu istragu kako bi ocijenila predloženo pripajanje društava *VOO* i *Brutélé* društvu *Orange*⁹⁶. *Orange* je bio uspješan konkurent pružateljima telekomunikacijskih usluga *Voo* i *Brutélé* u dijelovima Belgije. Komisija je zabrinuta da bi predložena transakcija mogla smanjiti tržišno natjecanje na maloprodajnim tržištima za pružanje fiksnih internetskih usluga, audiovizualnih usluga i paketa s više usluga u dijelovima Belgije.

Komisija je u studenome 2022. pokrenula temeljitu istragu kako bi ocijenila predloženo pripajanje društva *Activision Blizzard* društvu *Microsoft*⁹⁷. Komisija je zabrinuta da bi predloženo pripajanje moglo smanjiti tržišno natjecanje na tržištima za distribuciju videoigara za konzole i osobna računala te na tržištima za operacijske sustave za osobna računala.

⁸⁹ Predmet M.10939, *Illumina/GRAIL*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_7403.

⁹⁰ Presuda Općeg suda od 13.7.2022., predmet T-227/21, *Illumina, Inc. protiv Europske Komisije*, EU:T:2022:447.

⁹¹ Govor izvršne potpredsjednice Vestager od 11.9.2020., „Budućnost kontrole koncentracija u EU-u”, https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/vestager/announcements/future-eu-merger-control_en.

⁹² Komunikacija Komisije: Smjernice Komisije o primjeni mehanizma upućivanja iz članka 22. Uredbe o koncentracijama na određene kategorije predmeta, 26.3.2021., C(2021) 1959 final.

⁹³ Praktične informacije o provedbi „Smjernica o primjeni mehanizma upućivanja iz članka 22. Uredbe o koncentracijama na određene kategorije predmeta” – Najčešća pitanja i odgovori. Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2022-12/article22_recalibrated_approach_QandA.pdf.

⁹⁴ Presuda Općeg suda od 13.7.2022., T-227/21, *Illumina, Inc. protiv Europske Komisije*, EU:T:2022:447.

⁹⁵ Žalba koju je 22.9.2022. podnijela Illumina u predmetu C-611/22 P – *Illumina protiv Komisije* i koju je 30.9.2022. podnio GRAIL u predmetu C-625/22 P – *Grail protiv Komisije* i *Illumina*.

⁹⁶ Predmet M.10663, *Orange/VOO/Brutélé*, vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_4762.

⁹⁷ Predmet M.10646, *Microsoft/Activision Blizzard*, vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_6578.

Komisija je u studenome 2022. pokrenula temeljitu istragu kako bi ocijenila predloženo pripajanje društva *Lagardère* društvu *Vivendi*⁹⁸. Riječ je o najvećem i drugom najvećem društvu na većini tržišta u lancu vrijednosti knjiga u Francuskoj. Komisija je zabrinuta da bi ta transakcija mogla smanjiti tržišno natjecanje na tržištima za: i. kupnju autorskih prava za knjige na francuskom jeziku, ii. distribuciju i marketing knjiga na francuskom jeziku i iii. prodaju knjiga na francuskom jeziku trgovcima na malo. Komisija je također utvrdila probleme u smislu tržišnog natjecanja koji se odnose na prodaju časopisa o slavnim osobama.

Komisija je u prosincu 2022. pokrenula temeljitu istragu kako bi ocijenila predloženo pripajanje društva *VMware* društvu *Broadcom*⁹⁹. *Broadcom* je dobavljač hardvera, prvenstveno mrežnih kartica i adaptera, dok *VMware* nudi softver za virtualizaciju. Komisija je zabrinuta da bi transakcija mogla društvu *Broadcom* omogućiti da ograniči sposobnost tržišnog natjecanja konkurentskih dobavljača hardvera, prvenstveno smanjenjem interoperabilnosti softvera za virtualizaciju društva *VMware* s hardverskim proizvodima konkurenata.

Komisija je u veljači 2022. utvrdila da je Mađarska prekršila članak 21. Uredbe EU-a o koncentracijama svojom odlukom da uloži veto na pripajanje mađarskih podružnica grupe *AEGON Group* grupi *Vienna Insurance Group AG Wiener Versicherung Gruppe („VIG”)*¹⁰⁰. Člankom 21. Uredbe EU-a o koncentracijama Komisiji je dodijeljena isključiva nadležnost za ispitivanje koncentracija od značaja za cijelu Uniju. Države članice mogu poduzeti mjere za zaštitu legitimnih interesa samo pod određenim uvjetima, koje veto Mađarske ne ispunjava jer Komisija o njemu nije bila unaprijed obaviještena i nije bilo jasno je li bio usmjeren na zaštitu legitimnih interesa Mađarske. U odluci su potvrđene isključiva nadležnost Komisije i obveza država članica da postupaju u skladu s tom raspodjelom nadležnosti kako bi poduzeća mogla s povjerenjem ulagati i koristiti prednosti jedinstvenog tržišta.

Kontrola državnih potpora pridonijela je digitalnoj tranziciji i otpornosti jedinstvenog tržišta

Projekti državnih potpora pridonose, među ostalim, uvođenju širokopojasnih mreža visokih performansi u EU-u u područjima gdje komercijalni operateri nemaju dovoljno ili uopće nemaju motiva da osiguraju dovoljnu širokopojasnu pokrivenost. Kako bi se uravnotežile potpore u cijelom EU-u, Komisija blisko surađuje s državama članicama kako bi osigurala što bržu i djelotvorniju provedbu nacionalnih mjera potpore.

Na primjer, Komisija je u siječnju 2022. odobrila talijanski program vrijedan 3,8 milijardi EUR, koji se podupire u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, a odnosi se na postavljanje gigabitnih mreža visokih performansi na područjima te zemlje na kojima mreža trenutačno ne postoji ili nije

⁹⁸ Predmet M.10433, *Vivendi/Lagardère*, vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7243.

⁹⁹ Predmet M.10806, *Broadcom/VMware*, vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7835.

¹⁰⁰ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_1258.

planirana, a koja bi mogla omogućiti brzinu preuzimanja od najmanje 300 megabita u sekundi. Ta je mjera dio talijanskog nacionalnog plana digitalizacije¹⁰¹.

Komisija je u listopadu 2022. odobrila talijansku mjeru vrijednu 292,5 milijuna EUR, koja se podupire u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, za potporu društvu STMicroelectronics u izgradnji tvornice u lancu vrijednosti poluvodiča¹⁰². Ocjena je provedena u skladu s načelima koje je Komisija najavila u komunikaciji donesenoj u veljači 2022., na primjer o pozitivnom učinku na lanac vrijednosti u pogledu osiguranja sigurnosti opskrbe, i u skladu s Komisijinim prijedlogom za Uredbu o aktu o čipovima¹⁰³.

Osim toga, Komisija je u studenome 2022. odobrila španjolski program vrijedan 500 milijuna EUR, koji se podupire u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, za pomoć potrošačima i poduzećima u ruralnim područjima u pristupu visokokvalitetnim mobilnim uslugama, čime se pridonosi španjolskim gospodarskim ciljevima i ukupnim digitalnim ciljevima EU-a¹⁰⁴.

Sloboda medija i medijski pluralizam imaju ključnu ulogu u demokraciji. Komisija je 2022. odobrila više mjera potpore za medijski sektor, kojima pomaže medijskom sektoru da se oporavi od dviju kriza s kojima se EU suočava i istodobno minimizira protutržišne učinke. Nadalje, Komisija je odobrila poticanje digitalne transformacije i tehnoloških inovacija u medijskoj industriji.

4.2. Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je zelenoj tranziciji

Politika tržišnog natjecanja pridonosi ostvarivanju ciljeva EU-a u području zaštite okoliša i klime, a to su na primjer dekarbonizacija gospodarstva i prelazak u prometnom sektoru s fosilnih na alternativna goriva. Provedba propisa EU-a o tržišnom natjecanju pridonosi europskom zelenom planu¹⁰⁵ tako što se tržišta održavaju učinkovitima, pravednima i inovativnima.

Kako bi provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela zelenoj tranziciji, Komisija je 2022., pripremajući daljnje mjere za zelenu mobilnost, naručila studiju u kojoj se analizira konkurentska dinamika na tržištima javno dostupne infrastrukture za punjenje. Studija će biti dovršena 2023.¹⁰⁶

Nadalje, Komisija svojim radom u području protumonopolske politike podupire energetske ciljeve EU-a i europski zeleni plan. Komisija je 2022. nastavila istragu poduzeća za koje se sumnja da su se dogovarala kako bi utjecala na referentne cijene za biogorivo etanol¹⁰⁷.

¹⁰¹ Predmet SA.63170, *RRF – Italy – Plan 1 Gbps*, SL C 116, 11.3.2022., str. 3.

¹⁰² Predmet SA.103083, *RRF – STMICROELECTRONICS S.R.L. (ST) – Novo postrojenje za proizvodnju podloge od silicijeva karbida u Cataniji*.

¹⁰³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Akt o čipovima za Europu, 8.2.2022., COM(2022) 45 final.

¹⁰⁴ Predmet SA.103451, *RRF– ES – Deployment of backhaul networks for mobile connectivity*, SL C 449, 25.11.2022., str. 2.

¹⁰⁵ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final.

¹⁰⁶ Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/single-market-programme-smp/calls-tenders-contracts/ex-ante-publicity-low-and-middle-value-contracts_hr?etrans=hr.

¹⁰⁷ Predmet AT.40054, *Referentne vrijednosti etanola*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_21_6769.

Komisija je po službenoj dužnosti pokrenula istragu tržišta prirodnog plina u Europi kako bi ocijenila je li poslovno ponašanje sudionika na tržištu možda pridonijelo poremećajima na energetskim tržištima i poremećajima cijena plina u Europi¹⁰⁸. Ukrajinski proizvođač plina Naftogaz podnio je u prosincu 2021. službenu protumonopolsku pritužbu protiv društva Gazprom navodeći da je to društvo zloupotrebjavalo svoj vladajući položaj na više tržišta plina u EGP-u. U okviru te istrage Komisija je u ožujku 2022. provela nenajavljene inspekcije u prostorima više društava u Njemačkoj koja se bave opskrbom, prijenosom i skladištenjem prirodnog plina¹⁰⁹. Komisija među ostalim ispituje je li ponašanje društva Gazprom možda pridonijelo povećanju cijena plina na europskom promptnom tržištu i stoga pogodovalo društvu Gazprom s obzirom na njegove dugoročne ugovore s europskim kupcima s indeksiranim cijenama u čvorištu.

Poticanje putnika da prijeđu s cestovnog na željeznički promet važan je doprinos ciljevima europskog zelenog plana¹¹⁰. Isto tako, zdravo tržišno natjecanje jamči da europski građani imaju koristi od kvalitetnih i pristupačnih usluga željezničkog prijevoza putnika. U području protumonopolske politike Komisija je u lipnju 2022. obavijestila *České dráhy* i *Österreichische Bundesbahnen*, vodeće češke i austrijske željezničke prijevoznike, o svojem preliminarnom stajalištu da su ta dva društva prekršila protumonopolska pravila EU-a suradnjom u tajnosti na tržištu rabljenih putničkih željezničkih vagona s ciljem narušavanja tržišnog natjecanja na tržištu željezničkog prijevoza putnika¹¹¹. U zasebnom predmetu koji se odnosi na istragu društva *České dráhy* u pogledu predatorskih cijena Komisija je u rujnu 2022. zaključila istragu bez odluke o povredi. Komisija je utvrdila da dokazi koje je prikupila otkako je društvu *České dráhy* u listopadu 2020. poslala obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku¹¹² nisu potvrdili njezine prvotne dvojbe da je vodeći željeznički prijevoznik naplaćivao cijene ispod troškova kao pokušaj da nezakonito isključi nove konkurente¹¹³.

U području kontrole koncentracija Komisija je u srpnju 2022. uvjetno odobrila pripajanje društva *Equans* društvu *Bouygues*¹¹⁴. Komisijinom istragom otkriveno je da bi subjekt nastao koncentracijom imao velike tržišne udjele i da bi imao vrlo malo konkurenata. To bi moglo dovesti do viših cijena usluga u području strojarstva i elektrotehnike za željezničke kontaktne vodove u Belgiji. Kako bi otklonilo Komisijine dvojbe u pogledu tržišnog natjecanja, društvo *Bouygues* ponudilo je prodaju društva *Colas Rail Belgium* u cijelosti, uključujući svu imovinu, osoblje te tekuće i buduće ugovore za svoje poslove postavljanja željezničkih kontaktnih vodova i tračnica. Tržišno natjecanje u sektoru

¹⁰⁸ *Naftogaz* u svojoj pritužbi među ostalim navodi da je Gazprom namjerno odbio ponovno napuniti sustave skladišta plina u EU-u, prestao prodavati plin putem vlastite elektroničke prodajne platforme bez opravdanja i da nastavlja blokirati izvoz plina neovisnih proizvođača plina iz Rusije i Srednje Azije u Europu.

¹⁰⁹ Vidjeti priopćenje za medije od 31.3.2022.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_2202.

¹¹⁰ Vidjeti, primjerice: izvješće koje je objavila Agencija Europske unije za željeznice – *Fostering the railway sector through the European Green Deal* (Poticanje željezničkog sektora u okviru europskog zelenog plana), 16.7.2020. (ažurirano 12.10.2022.). Vidjeti https://www.era.europa.eu/content/report-fostering-railway-sector-through-european-green-deal_en.

¹¹¹ Predmet AT.40401, *České dráhy* i *Österreichische Bundesbahnen*.

¹¹² Predmet AT.40156, *Češke željeznice*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_20_2017.

¹¹³ Komisijine dnevne novosti, 30.9.2022.: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/mex_22_5911.

¹¹⁴ Predmet M.10575, *Bouygues/Equans*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_4603.

željezničkog prijevoza putnika može dovesti do sniženja cijena i povećanja kvalitete usluge u korist potrošača. Intervencijom Komisije osigurano je da će još jedan konkurent ostati na tržištu nastavljajući vršiti konkurentski pritisak na relevantnom belgijskom tržištu, a kupci će imati koristi od većeg izbora dobavljača i konkurentnih cijena.

Komisija je u listopadu 2022. predložila novu hitnu uredbu za ublažavanje učinka visokih cijena plina u EU-u¹¹⁵. Ta je uredba donesena u prosincu 2022.¹¹⁶ Među ostalim elementima uključuje i zajednički mehanizam nabave plina kako bi se plinskim poduzećima i potrošačima plina omogućilo da pregovaraju o nižim cijenama i osiguraju opskrbu energijom s obzirom na moguće nestašice opskrbe energijom.

Komisija će angažirati pružatelja usluga da organizira objedinjavanje potražnje na razini EU-a grupiranjem potreba za uvozom plina i traženjem ponuda na tržištu kako bi se zadovoljila potražnja. Poduzeća bi mogla osnovati europski konzorcij za nabavu plina, u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju. Zajednička nabava pomogla bi manjim državama članicama, a pogotovo društvima koja su u nepovoljnijem položaju kao kupci, da kupuju plin po boljim uvjetima. Uredba uključuje i odredbe o povećanju transparentnosti planirane i zaključene nabave plina kako bi se procijenilo jesu li ispunjeni ciljevi sigurnosti opskrbe i energetske solidarnosti.

Komisija je spremna pomoći poduzećima u osnivanju mogućih konzorcija za zajedničku nabavu plina u skladu s pravilima EU-a o tržišnom natjecanju.

Komisija je 2022. odobrila dva važna projekta od zajedničkog europskog interesa u lancu tehnologije vodika. Dva važna projekta od zajedničkog europskog interesa podupiru razvoj ključnih strateških vrijednosnih i tehnoloških lanaca, kao i ciljeve europskog zelenog plana, strategije EU-a za vodik i inicijative REPowerEU.

Važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Tech

Prvi važan projekt od zajedničkog europskog interesa odobren je u srpnju 2022. i podupire istraživanje, inovacije i industrijsku primjenu u lancu vrijednosti tehnologije vodika. Petnaest država članica¹¹⁷ osigurat će javno financiranje ovog projekta u iznosu do 5,4 milijarde EUR, a očekuje se da će to potaknuti dodatnih 8,8 milijardi EUR privatnih ulaganja. U 41 projektu sudjelovat će 35 društava, uključujući mala i srednja poduzeća te start-up poduzeća¹¹⁸. *Važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Tech* obuhvaća velike dijelove lanca vrijednosti tehnologije vodika, uključujući: i. postrojenja i opremu za proizvodnju vodika, ii. proizvodnju gorivnih ćelija, iii. skladištenje, transport i distribuciju vodika i iv. primjene za krajnje korisnike, posebice u sektoru mobilnosti. Pridonosi razvoju važnih tehnoloških otkrića, uključujući nove visoko učinkovite materijale za elektrode, učinkovitije

¹¹⁵ Prijedlog uredbe Vijeća o jačanju solidarnosti koje se temelji na boljoj koordinaciji nabave plina, prekograničnim razmjenama plina i pouzdanim referentnim vrijednostima cijena, COM(2022) 549 final.

¹¹⁶ Uredba Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina, SL L 335, 29.12.2022., str. 1.

¹¹⁷ AT, BE, CZ, DK, EE, FI, FR, DE, EL, IT, NL, PL, PT, SK i ES.

¹¹⁸ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_4544.

gorivne ćelije i inovativne prometne tehnologije. Očekuje se da će važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Tech stvoriti otprilike 20 000 izravnih radnih mjesta.

Važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Use

Važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Use odobren je u rujnu 2022. i potaknut će opskrbu vodikom iz obnovljivih izvora i niskougljičnim vodikom te razvoj i početnu industrijsku primjenu tehnologija čistog vodika i inovativnih tehnologija u drugim industrijskim sektorima, kao što su sektor cementa, čelika i stakla. Ti se proizvodi obično suočavaju s većim preprekama dekarbonizaciji. Trinaest država članica¹¹⁹ osigurat će javno financiranje ovog projekta u iznosu do 5,2 milijarde EUR, a očekuje se da će to potaknuti dodatnih 7 milijardi EUR privatnih ulaganja. Važan projekt od zajedničkog europskog interesa Hy2Use uključuje 29 društava i 35 projekata¹²⁰.

Također u sektoru vodika Komisija je u listopadu 2022. odobrila španjolski projekt državne potpore u iznosu od 220 milijuna EUR za potporu društvu *Cobra Instalaciones y Servicios, S.A.* („COBRA”)¹²¹ u okviru Smjernica o potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju¹²². COBRA će proizvoditi vodik iz obnovljivih izvora i promicati njegovu upotrebu u industrijskim sektorima. Ta mjera državne potpore, koja se podupire u okviru Mehanizma za oporavak i otpornost, pridonosi postizanju ciljeva strategije EU-a za vodik i europskog zelenog plana, a istodobno pomaže u smanjenju ovisnosti o ruskim fosilnim gorivima i ubrzanju zelene tranzicije u skladu s planom REPowerEU.

Na dinamičan razvoj događaja 2022. Komisija je reagirala prilagodbom okvira za državne potpore i uvođenjem mjera za energetske krize kako bi se ublažio pritisak na obveznike plaćanja energije.

Na primjer, za promicanje zelenog centraliziranog grijanja, koje se temelji na obnovljivoj energiji i otpadnoj toplini, Komisija je u kolovozu 2022. odobrila njemački program vrijedan 2,98 milijardi EUR. Tim će se programom poduprijeti izgradnja učinkovitijih sustava centraliziranog grijanja i dekarbonizacija postojećih, a povećat će se udio obnovljive energije i otpadne topline u sektoru grijanja. To će dovesti do znatnog smanjenja emisija¹²³. Nadalje, Komisija je odobrila izmjenu njemačkog programa za potporu proizvodnji električne energije iz obnovljivih izvora energije. Program odražava nedavnu izmjenu njemačkog Zakona o obnovljivoj energiji. Zakon ima ukupni proračun od 28 milijardi EUR i cilj mu je da se do 2030. godine 80 % električne energije proizvodi iz obnovljivih izvora energije i da se do 2045. postigne klimatska neutralnost¹²⁴.

¹¹⁹ AT, BE, DK, FI, FR, EL, IT, NL, PL, PT, SK, ES i SE.

¹²⁰ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/statement_22_5677.

¹²¹ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, SL C 80, 18.2.2022., str. 1.

¹²² Predmet SA.104361, *Španjolska – Projekt Zelena kobra*. Odluka još nije objavljena.

¹²³ Predmet SA.63177, *Njemačka – Savezna potpora za učinkovite toplinske mreže*, SL C 366, 23.9.2022., str. 2.

¹²⁴ Predmet SA.102084, *Njemačka – EEG 2023*. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7794.

4.3. Politika tržišnog natjecanja pridonijela je gospodarstvu u interesu građana

Konferencija na kojoj se preispitivao i razmatrao utjecaj politike tržišnog natjecanja na živote građana

U listopadu 2022. GU za tržišno natjecanje organizirao je konferenciju¹²⁵ na kojoj se raspravljalo o značaju održavanja, njegovanja i razvoja europskog socijalnog tržišnoga gospodarstva i ulozi politike tržišnog natjecanja. Izvršna potpredsjednica Vestager u svojem je uvodnom govoru istaknula glavne aspekte gospodarstva koje je uistinu u interesu građana i kako politika tržišnog natjecanja ima ključnu ulogu u tom pogledu¹²⁶. Ti aspekti uključuju pravedniju raspodjelu novih mogućnosti te istodobno održavanje niskih cijena, omogućivanje izbora i poticanje inovativnih proizvoda i usluga. To je još važnije u današnjem nestabilnom svijetu, u kojem se pojavljuju novi izazovi koji zahtijevaju nova rješenja. Politika tržišnog natjecanja treba osigurati najbolje moguće uvjete za potrošače, ali ne smije stajati na putu drugim politikama kojima se nastoje postići drugi politički ciljevi. Regulativa i politika tržišnog natjecanja stoga bi se trebale međusobno dopunjavati.

Provedba politike tržišnog natjecanja pridonijela je otpornim europskim financijskim uslugama

Provedba državne potpore imala je 2022. ključnu ulogu u zaštiti jedinstvenog tržišta i potpori gospodarskim politikama EU-a. Komisija je odobrila potporu za sanaciju banke *Getin Noble Bank*¹²⁷, jedne od deset najvećih poljskih banaka. Komisija je također produljila nekoliko postojećih programa državnih potpora koji državama članicama omogućuju da jačaju otpornost financijskog sektora bez potrebe za odobravanjem nove državne potpore pojedinačnim financijskim institucijama. Konkretnije, Komisija je odobrila produljenje programâ za restrukturiranje ili uredan izlazak s tržišta banaka u poteškoćama u Poljskoj¹²⁸, Irskoj¹²⁹ i Italiji¹³⁰.

Osim toga, Komisija je nastavila davati odobrenja za potporu država članica nedavno osnovanim MSP-ovima i *start-up* poduzećima, koje često sputava ograničen pristup financiranju. U tu je svrhu Komisija odobrila drugu prilagodbu postojećeg programa rizičnog financiranja u Francuskoj¹³¹.

Također u sektoru financijskih usluga Komisija je 2022. dovršila istragu o uvjetima pristupa sustavu za razmjenu podataka Insurance Link, kojim upravlja *Insurance Ireland* na irskom tržištu osiguranja

¹²⁵ Vidjeti: https://competition-policy.ec.europa.eu/consumers/reaching-out/making-markets-work-people_hr?ettrans=hr.

¹²⁶ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/SPEECH_22_6445.

¹²⁷ Predmet SA.100687, Poljska – Potpora za likvidaciju Getin Noble Bank S.A. Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/IP_22_5922.

¹²⁸ Predmet SA.103437, Poljska – Dvanaesto produljenje programa za urednu likvidaciju kreditnih unija, SL C 348, 9.9.2022., str. 8.

¹²⁹ Predmet SA.102499, Irska – Petnaesto produljenje programa za restrukturiranje i stabilizaciju sektora kreditnih unija, SL C 220, 3.6.2022., str. 1.; predmet SA.104441, Irska – Šesnaesto produljenje programa za restrukturiranje i stabilizaciju sektora kreditnih unija, SL C 422, 4.11.2022., str. 2.

¹³⁰ Predmet SA.100262, Italija – COVID-19 – Produljenje talijanskog programa za urednu likvidaciju malih banaka, SL C 1235, 25.3.2022., str. 2.

¹³¹ Predmet SA.100943, Francuska – 2e modification du dispositif IR-PME pour les investissements dans les FCPI et FIP, SL C 135, 25.3.2022., str. 4.

motornih vozila. Nakon Komisijine intervencije sad je moguć pravedan, transparentan, objektivan i nediskriminirajući pristup sustavu Insurance Link¹³².

Provedba politike tržišnog natjecanja nadopunjuje poreznu politiku

Presuda Suda u predmetu Fiat Chrysler/Luksemburg

U studenome 2022. Sud je ukinuo presudu Općeg suda¹³³ i poništio odluku Komisije iz 2015. kojom je utvrđeno da je Luksemburg poreznim mišljenjem odobrio nezakonitu poreznu olakšicu za Fiat Chrysler/Luksemburg¹³⁴. Sud je naveo da se samo nacionalno pravo koje se primjenjuje u predmetnoj državi članici treba uzeti u obzir pri utvrđivanju uobičajenog sustava oporezivanja koji će služiti kao referentna točka kad se određuje je li državna potpora dovela do nezakonite selektivne prednosti za društvo. Sud je potvrdio da državne subvencije koje države članice dodjeljuju u područjima koja nisu predmet usklađivanja u pravu Unije nisu isključene iz pravila o državnim potporama.

Komisija će se nastaviti koristiti svim alatima koji su joj na raspolaganju kako bi osigurala da slobodno i pošteno tržišno natjecanje na jedinstvenom tržištu ne bude narušeno time što države članice daju nezakonite porezne olakšice ili provode mjere agresivnog poreznog planiranja koje pogoduju međunarodnim poduzećima. To uključuje primjenu pravila EU-a o državnim potporama uz potpuno uzimanje u obzir sudske prakse Suda.

5. Politika tržišnog natjecanja u europskom i globalnom kontekstu

5.1. Udruživanje snaga radi oblikovanja europske i globalne kulture tržišnog natjecanja

Usklađenost politike putem Europske mreže za tržišno natjecanje

Komisija je 2022. nastavila osiguravati usklađenu primjenu članaka 101. i 102. putem Europske mreže za tržišno natjecanje¹³⁵. Dva ključna mehanizma za suradnju i potporu iz Uredbe (EZ) br. 1/2003 jesu obveza nacionalnih tijela za tržišno natjecanje da, kao prvo, već u trenutku prve službene istražne mjere obavijeste Komisiju o novoj istrazi te, kao drugo, da se savjetuju s Komisijom o predviđenim odlukama. U okviru mreže 2022. pokrenuto je 148 novih istraga i podneseno 78 predviđenih odluka.

Uz suradnju utvrđenu u Uredbi (EZ) br. 1/2003 usklađena provedba pravila EU-a o tržišnom natjecanju u svim jurisdikcijama osigurava se drugim mehanizmima suradnje u okviru Europske mreže za tržišno natjecanje. Članovi te mreže redovito se sastaju kako bi raspravljali o nedavno pokrenutim predmetima, pitanjima politike i pitanjima od strateške važnosti. Horizontalne radne

¹³² Predmet AT.40511, *Insurance Ireland – Baza podataka o odštetnim zahtjevima i uvjeti pristupa*. Vidjeti: [AT_40511_8511226_4076_3.pdf \(europa.eu\)](#).

¹³³ Presuda Općeg suda od 24.9.2019., T-755/15 i T-759/15, *Luksemburg i Fiat Chrysler Finance Europe protiv Komisije*, EU:T:2019:670.

¹³⁴ Presuda Suda (veliko vijeće) od 8.11.2022., spojeni predmeti C-885/19 P i C-898/19 P, *Fiat Chrysler Finance Europe i Irska protiv Europske komisije*, EU:C:2022:859.

¹³⁵ Obavijest Komisije o suradnji u okviru Mreže tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, SL C 101, 27.4.2004., str. 43. i SL C 374, 13.10.2016., str. 10.

skupine i podskupine za pojedine sektore održale su 2022. 45 sastanaka na kojima su dužnosnici iz nacionalnih tijela za tržišno natjecanje razmjenjivali stajališta i iskustvo.

Redoviti i konstruktivni međuinstitucijski dijalog

Europski parlament, Vijeće, Europski gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija ključni su partneri Komisije u kontinuiranim dijalozima o politici tržišnog natjecanja.

Izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je 2022. u Europskom parlamentu u brojnim razmjenama mišljenja ili strukturiranim dijalozima, među ostalim s Odborom za ekonomsku i monetarnu politiku („ECON”), Odborom za industriju, istraživanje i energetiku („ITRE”), Odborom za unutarnje tržište i zaštitu potrošača („IMCO”) i Odborom za zapošljavanje i socijalna pitanja („EMPL”). Osim toga, izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je u plenarnim raspravama o politici tržišnog natjecanja, Aktu o digitalnim tržištima, Uredbi o stranim subvencijama i odgovoru EU-a (uključujući državnu potporu) na američki Zakon o smanjenju inflacije.

U pisanom odgovoru na rezoluciju Parlamenta o politici tržišnog natjecanja iz srpnja 2022. (izvjestitelj Schwab; EPP, DE) Komisija je, među ostalim, istaknula postupno ukidanje privremenog okvira za mjere državne potpore u kontekstu pandemije bolesti COVID-19, donošenje privremenog okvira za krizne situacije kao odgovor na negativne gospodarske posljedice ruske invazije na Ukrajinu, Uredbu o stranim subvencijama i završetak pregovora u okviru trijaloga, Akt o digitalnim tržištima i njegovu nesmetanu i brzu provedbu, aktualno preispitivanje pravila o tržišnom natjecanju bez presedana, uključujući donošenje novih Smjernica o potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju¹³⁶, nove Uredbe o vertikalnom skupnom izuzeću i novih Vertikalnih smjernica te aktualno preispitivanje Obavijesti o utvrđivanju tržišta.

Izvršna potpredsjednica Vestager sudjelovala je 2022. u Vijeću u razmjenama stajališta i raspravama o pitanjima politike tržišnog natjecanja, uključujući nekoliko sastanaka Vijeća za konkurentnost (unutarnje tržište i industrija).

5.2. Suradnja u području politike tržišnog natjecanja u cijelom svijetu

Multilateralni odnosi

Komisija je 2022. nastavila aktivno sudjelovati na međunarodnim forumima povezanim s tržišnim natjecanjem, kao što su Odbor OECD-a za tržišno natjecanje, Međunarodna mreža za tržišno natjecanje („ICN”), gdje je Komisija preuzela trogodišnju ulogu supredsjedateljice u Radnoj skupini za koncentracije, i Konferencija Ujedinjenih naroda o trgovini i razvoju („UNCTAD”). Komisija je i dalje nastojala poboljšati međunarodna pravila o subvencijama. Reformiranje pravila o subvencijama jedan je od glavnih prioriteta EU-a za modernizaciju trgovinskih pravila WTO-a.

Bilateralni odnosi

¹³⁶ Komunikacija Komisije: Smjernice o državnim potporama za klimu, zaštitu okoliša i energiju, SL C 80, 18.2.2022., str. 1.

Komisija i tijela SAD-a nadležna za tržišno natjecanje održali su u listopadu 2022. drugi sastanak u okviru dijaloga o zajedničkoj politici tehnološke konkurentnosti, na kojemu su raspravljali o suradnji u području osiguranja i promicanja poštenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru¹³⁷. Dva ministarska sastanka održana su u svibnju i prosincu 2022. u okviru Vijeća EU-a i SAD-a za trgovinu i tehnologiju. Sastanci su doveli do administrativnog dogovora o zajedničkom mehanizmu za uzajamnu razmjenu informacija o javnoj potpori koju EU i SAD dodjeljuju industriji poluvodiča¹³⁸.

Komisija je 2022. nastavila surađivati s trećim zemljama u politici tržišnog natjecanja, među ostalim u programima tehničke suradnje s više azijskih¹³⁹ i afričkih¹⁴⁰ zemalja. Komisija je 2022. nastavila pregovore o sklapanju sporazuma o slobodnoj trgovini s Australijom, Indijom i Indonezijom te je zaključila pregovore o sporazumima o slobodnoj trgovini s Novim Zelandom i Uzbekistanom. Kad je riječ o zemljama kandidatkinjama¹⁴¹ i potencijalnim kandidatima¹⁴², glavni cilj politike Komisije pomoći je tim zemljama u stvaranju zakonodavnih okvira s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje koja dobro funkcioniraju i koja su operativno neovisna.

¹³⁷ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_6167.

¹³⁸ Vidjeti: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_7433.

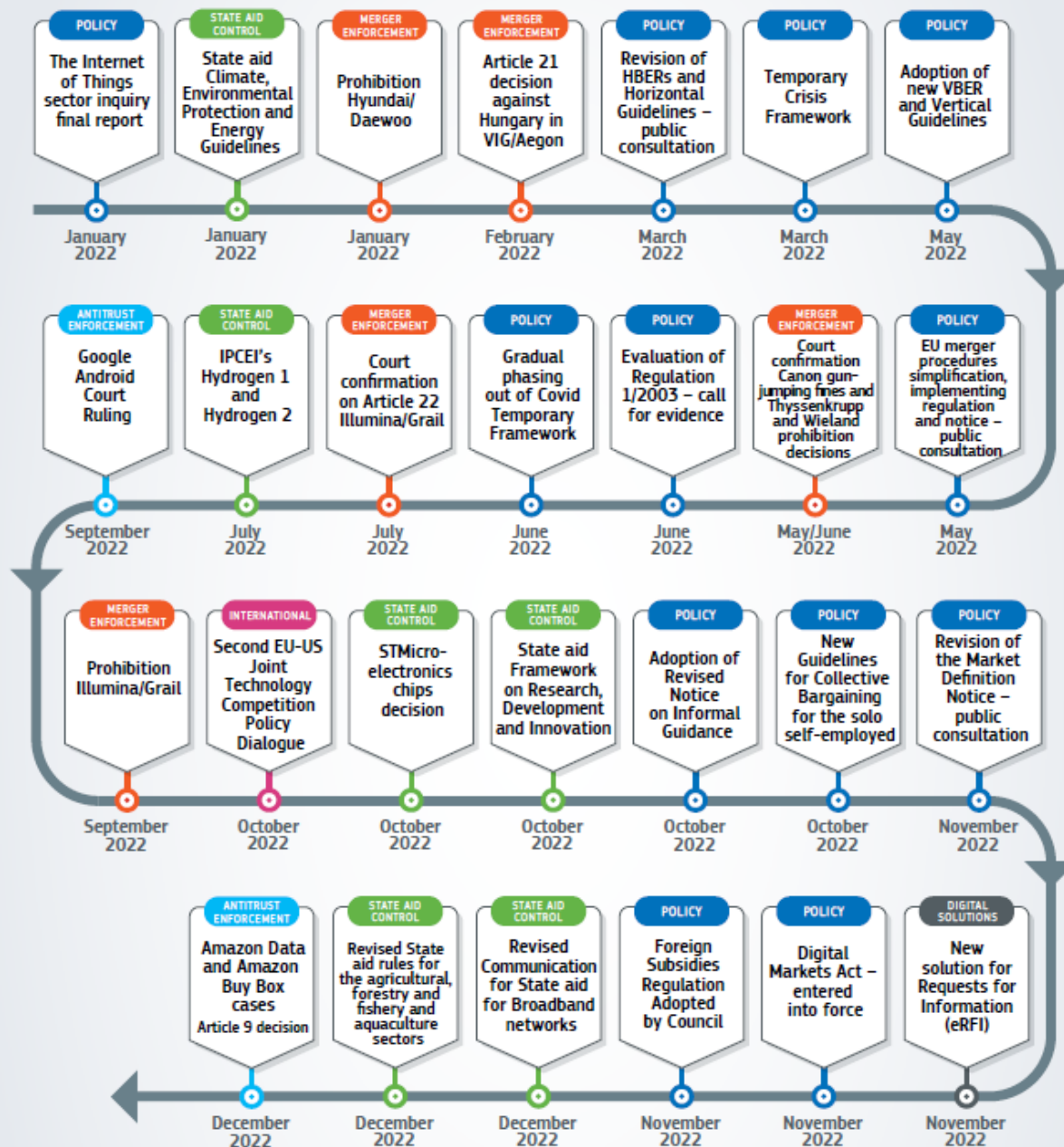
¹³⁹ Vidjeti: <https://asia.competitioncooperation.eu>.

¹⁴⁰ Vidjeti: <https://africa.competitioncooperation.eu>.

¹⁴¹ Zemlje kojima je Europsko vijeće dodijelilo status zemlje kandidatkinje na temelju preporuke Europske komisije: Albanija, Bosna i Hercegovina, Moldova, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska i Ukrajina.

¹⁴² Potencijalni kandidati za članstvo u EU-u: Gruzija i Kosovo.

2022 AT A GLANCE

ANTITRUST ENFORCEMENT	ANTITRUST ENFORCEMENT	MERGER ENFORCEMENT	STATE AID CONTROL	STATE AID CONTROL	STATE AID CONTROL	DIGITAL SOLUTIONS	ADVOCACY
6 Statements of Objections	3 Article 9 decisions	12 Merger commitment decisions	Number of State aid decisions	>120 TCF-related decisions	IPCEIs microelectronics, cloud computing, health in progress	Digital solutions in place to support the implementation of the Digital Markets Act	Making Markets Work for People Conference Brussels
3 investigation openings	2 settlement decisions	4 abandonments in Phase II	~800				